Täysistunto

Torstai 7.9.2017 klo 16.02—19.24

Täysistunto alkoi klo 16.02. Täysistunto päättyi klo 19.24.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (16.02—17.59) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (17.59—19.24).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Ja seuraavaksi pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen jollekin paikalla olevista ministereistä, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.1. Suullinen kysymys sisäisestä turvallisuudesta (Tuula Haatainen sd)

Suullinen kysymys SKT 107/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäinen kysymys, edustaja Haatainen.

Keskustelu

16.03 **Tuula Haatainen sd:** Arvoisa rouva puhemies! On vain lyhyt aika siitä, kun meidät kaikki pysäyttivät Turun järkyttävät tapahtumat. Tämä järjetön väkivallanteko on vaikuttanut monen kokemaan turvallisuudentunteeseen. Onkin tärkeää, että kaikki puolueiden puheenjohtajat eilen tuomitsivat yhdessä allekirjoittamassaan lausumassa terrorismin kaikissa muodoissaan sekä kaikenlaisen väkivallan ja vihapuheen. Tähän voimme tässä salissa kaikki varmasti yhtyä. [Ben Zyskowicz: Kyllä!] Meidän on hyvä pitää mielessä, että tänäkin päivänä on olemassa syitä, jotka synnyttävät vihaa, mutta väkivalta ei missään olosuhteissa ole ratkaisu. Meidän päättäjien on tehtävä kaikkemme, että Suomi on jatkossakin avoin ja turvallinen paikka elää ja asua. Kansalaisten on voitava luottaa ihmisoikeuksien toteutumiseen, oikeusvaltioon ja toinen toisiimme.

Arvoisa pääministeri, kysynkin nyt: miten te aiotte nyt toimia, jotta meidän kaikkien turvallisuudentunne paranee, ja miten tästä mennään yhdessä eteenpäin?

16.04 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on edelleen maailman turvallisin ja vakain maa. Meillä ei ole täällä koko salissa sen tärkeämpää tehtävää kuin että Suomi myös pysyy maailman turvallisimpana ja vakaimpana maana. Se, mitä olemme tehneet hallituksessa sille, on se, että painopistettä on siirretty myöskin resurssien puolella turvallisuuteen: 110 miljoonan satsaus kaiken kaikkiaan ensi vuoden budjettiin, sekä ulkoiseen että sisäiseen turvallisuuteen.

Mutta mitä tulee siihen, mitä eilen puolueiden puheenjohtajien kanssa keskusteltiin — ja kiitän siitä kaikkia puheenjohtajia — minusta meidän pitää nyt yhdessä pitää myöskin huolta siitä, että yhteiskunnan keskusteluilmapiiri pysyy sellaisena, että se ei osaltaan ruoki sitten vihapuhetta ja väkivaltaa.

Puhemies Maria Lohela: Ja seuraavaksi pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.05 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos vastauksesta. Tämä kansalaisia huolestuttava tilanne vaatii kuitenkin nyt vastuullisia ratkaisuja. Nyt on tärkeää, että löydämme keinoja terrori-iskujen ehkäisemiseksi ja kansalaisten turvallisuudentunteen palauttamiseksi, mutta samalla ylilyöntejä pitää välttää.

Olemme jälleen takaisin tässä 100-vuotiaan Suomen arvokkaassa Eduskuntatalossa. Kaikissa olosuhteissa meidän on pidettävä kiinni oikeusvaltiosta, ihmisoikeuksien ja demokratian kunnioittamisesta. Suomen on oltava avoin yhteiskunta.

Arvoisa pääministeri, nyt tarvitaan asiallista ja rauhallista valmistelua. Hallitus on esittänyt, että paperittomien maahanmuuttajien auttaminen kriminalisoitaisiin. [Ben Zyskowicz: Ei pidä paikkaansa!] Tämä on herättänyt hämmennystä kansalaisten keskuudessa. Ihmiset ovat kysyneet jopa, aiotaanko lähimmäisenrakkaus kriminalisoida. [Välihuutoja] Arvoisa pääministeri, voisitteko nyt, kun tämä hämmennys on ilmeinen, kansalaisille, kuulijoille tarkentaa, mitä nyt todella hallitus on esittämässä, jotta tähän saadaan selvyys? [Ben Zyskowicz: Miksi lisäätte hämmennystä näillä väärillä väitteillä?]

16.06 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ollaan äärimmäisen tarkkoja nyt siinä, miten tästä asiasta keskenämme puhumme, ettemme lisää myöskään väärinymmärrystä. Tämä hallitus ei tule tekemään mitään sellaista, mikä on ristiriidassa ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteiden kanssa. Meidän kaikkien täällä tulisi nyt työskennellä sen eteen, että me osaltamme vahvistamme uskoa oikeusvaltioon, uskoa viranomaisten toimintaan ja uskoa siihen, että me lainsäätäjinä säädämme sellaista lainsäädäntöä, joka antaa oikeuslaitokselle sellaisen perustan tehdä päätöksiä. Emmekä myöskään lähde täällä arvostelemaan oikeuslaitosten päätöksiä. Meidän pitää luottaa siihen, että oikeuslaitoksemme tekee riippumattomasti oikeita päätöksiä perustuen siihen lainsäädäntöön, jonka me täällä teemme. Tämä Turun tapaus on osoittanut sen, että meidän viranomaisemme toimivat äärimmäisen tehokkaasti ja hyvin. Minusta meidän pitäisi kaikkien antaa kaikki tuki hyvälle [Puhemies koputtaa] suomalaiselle virkakoneistolle.

16.08 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä Turun iskut todella pysäyttivät kaikki suomalaiset. Nyt ollaan tilanteessa, jota kukaan ei toivonut, mutta Suomessa on tapahtunut ensimmäinen terrori-isku. Nyt se, miten me suomalaisena yh-

teiskuntana reagoimme tähän, kertoo meistä paljon. Meidän täytyy reagoida vahvasti, päättäväisesti ja vastuullisesti. Pitää käydä kaikki viranomaisten toimintaprosessit läpi, resurssit läpi ja tarvittaessa toimintaoikeudet, ja niin kuin edustaja Haatainen sanoi, sen pitää perustua maltilliseen ja asialliseen valmisteluun, länsimaisiin arvoihin ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamiseen. Ylilyöntejä pitää välttää niin hallituksessa kuin oppositiossa.

Arvoisa puhemies! Pääministeri, tämä puolueiden puheenjohtajien yhteinen kannanotto, että sanotaan selvästi, että luotamme oikeusvaltion toimivuuteen, luotamme viranomaisiin, ja toisaalta, että tuomitsemme kaikenlaisen väkivallan ja vihapuheen ja että syyttömiä ei syyllistetä, on erinomainen alku. Ruotsissa terrori-iskun jälkeen muodostettiin hallituksen ja opposition [Puhemies koputtaa] yhteinen toimintaohjelma. Näettekö tällaiselle paikkaa Suomessa?

16.09 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä puoluejohtajien eilinen tapaaminen oli kyllä toiveita herättävä. Keskustelu oli asiallista, kunnioitimme toinen toistamme tässä keskustelussa, ja minusta se antaa hyvän pohjan jatkaa keskustelua siltä pohjalta. Me annoimme kaikki vahvan tuen oikeusvaltioperiaatteen toteutumiselle, ihmisoikeuksien kunnioittamiselle, toinen toistemme kunnioittamiselle ja sen kunnioittamiselle, että meidän hyvät viranomaiset kaikilla tasoilla toimivat todella hyvin. Me kaikki kunnioitamme sitä. Mitä meidän lainsäätäjinä sitten tulee tehdä: totta kai meidän pitää jatkuvasti arvioida sitä, onko meidän prosesseissamme, onko meidän resursseissamme puutteita. Tässä yhteisessä kannanotossa myöskin viittasimme siihen, että olemme sitoutuneet yhdessä jatkuvaan parantamiseen sikäli, kun puhutaan näistä tärkeistä prosesseista.

16.10 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä herra pääministeriltä nyt näistä viimeaikaisista toimista, mitä on tehty. Kun me puhumme Turun tapauksesta, olette tässä nyt kertonut, että meidän pitää luottaa viranomaisiin. Niinhän meidän pitää luottaa, mutta me olemme saaneet lukea myöskin sen, että Turun tapauksen kohdalla oli tieto viranomaisilla siitä, että jotain saattaa tapahtua. Siitähän oli tullut tietoa poliisille jo aikaisemmin ja oli otettu yhteyttä, mutta mitään ei tapahtunut.

No, mitä tässä maassa on nyt sitten tapahtunut? Me olemme nyt käännyttämässä imeväisiä ja äitejä. Tämäkö on se vastaus siihen, miten terrorismia tässä maassa hoidetaan? Kyllä minä haluaisin nyt niitä oikeita vastauksia siihen, mitä aiotaan tehdä. Se ei riitä, että aiotaan. Mikä on se konkretia, siihen pyytäisin teiltä selkeää vastausta. Mitä tapahtuu tässä maassa? Miten me palautamme tähän maahan sellaisen ilmapiirin, että kenenkään ei tarvitse pelätä, liikkuipa mihin kellonaikaan tahansa raitilla?

16.11 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erittäin tärkeä aihe, mistä nyt keskustellaan. Turvallisuus on yksi ihmisten perustarve, ja siitä meidän pitää pitää huolta, että turvallisena tämä maa myös säilyy.

Nyt haluaisin kiinnittää huomiota kysyjän kysymykseen. Kun me puhumme terrorismista ja me puhumme turvapaikanhausta, niin meidän ei pidä pitää niitä synonyymeinä. Meidän pitää käsitellä näitä molempia erillisinä asioina. Valitettavasti Turussa tapahtui niin, että nämä kaksi asiaa yhdistyivät, ja siitä syystä me olemme joutuneet niitä nyt käsittelemään, mutta pyydän sitä malttia, mikä näihin asioihin liittyy. Terrorismin vastainen työ on ollut sisäministeriön ja yleensä koko hallituksen yhteinen tahtotila, ja sitä on tehty monet,

monet vuodet. Jo aikaisemmat hallitukset ovat tehneet paljon. Mitä on tehty vielä nyt keväällä? Kun tuli tietoja muiden maiden iskuista muun muassa Tukholmassa, niin muun muassa suojelupoliisi nosti uhkatasoa, me teimme uudistuksia, muutoksia ja lähdimme liikkeelle ja katsomaan, onko meillä vielä jotain. Me olemme satsanneet nimenomaan poliisien, Rajavartioston, pelastustoimen [Puhemies koputtaa] toimintavaltuuksiin, resursseihin ja osaamiseen.

16.13 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset tuomitsevat terroristien vihapuheen suomalaisia kohtaan ja länsimaisia arvoja kohtaan. Radikaali-islamistisen terrorismin uhka Suomessa on kohonnut ja samalla sisäinen turvallisuus on heikentynyt. Käynnissä oleva islamisaatioilmiö etenee koko ajan. Koska islamin normit poikkeavat länsimaisen yhteiskunnan normeista, laajamittainen muslimien maahanmuutto johtaa muslimien eriytymiseen isäntäyhteiskunnasta ja muslimiväestön kasautumiseen omille alueilleen, joissa vallitsevat islamilaiset arvot. Eurooppalaiset johtajat ja poliitikot vain katselevat, kun Euroopan kaupunkien kokonaisia alueita muutetaan ulkomaisiksi vyöhykkeiksi. Unkari toimii toisin — mahtaa Unkarin kansa olla ylpeä johtajistaan. [Eva Biaudet: Nyt on kyllä pallo hiukan hukassa!]

Mitä hallitus aikoo tehdä, että emme seuraa tätä epäonnistunutta kehitystä, mikä Euroopassa on meneillään? Onko Suomen hallituksella kanttia puolustaa Suomea, suomalaisia ja suomalaista identiteettiä?

16.14 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä me puolustamme suomalaisia, mutta me puolustamme Suomea avoimena yhteiskuntana ja myöskin uskonnonvapautta. Myöskin siihen, että rikoksista jää aina kiinni, me pyrimme ja pyrimme estämään niitä rikoksia. Mutta me emme voi lähteä siitä, että jonkin uskonnon edustaja olisi lähtökohtaisesti paha, vaan meidän pitää lähteä siitä, että on ihminen, ja jos hän on hädässä, häntä autetaan, mutta jos hän tekee rikoksen, niin siitä rangaistaan.

16.14 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta on käsittämätöntä, että terrorismia ja turvapaikanhakijoita voidaan jollain tavalla laittaa edes, miten sen nyt sanoisi, jotenkin rinnakkain ja ehkä jopa tuoda esille rivien välissä, että tässä olisi ilmiö, jossa islam ja länsimainen yhteiskunta olisivat sodassa. Ei, tämä ei pidä paikkaansa. Kyse on terroristit vastaan rauhanomainen kansa -kaltaisesta asetelmasta. Me—nekaltaista asetelmaa ei pidä luoda. Muistutan, että Turussakin oli monta maahanmuuttajataustaista henkilöä, jotka olivat vastustamassa tätä hirveää tekoa, ja tähän pitää kiinnittää huomiota.

16.15 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Huhtasaari, me olimme samassa palaverissa, ja me tuomitsimme silloin kaiken vihan, kaikenlaisen vihapuheen. Tämä tuli vähän niin kuin yhdestä laidasta. Me tuomitsemme kaikenlaisen vihapuheen, ja meidän pitää pitää huolta siitä, että meillä on jatkuvasti meidän viranomaisillamme riittävät resurssit ja lainsäädännön pohja hoitaa omaa tehtäväänsä. Silloin kun me puhumme maahanmuutosta, niin meidän pitää auttaa sotaa pakenevia. Minä luulen, että tässä salissa kaikilla siitä on samanlainen käsitys. Meille tuli 2015 Suomeen ennätysmäärä turvapaikanhakijoita, ja me emme myöskään ole koskaan missään vaiheessa

olleet sinisilmäisiä sen suhteen, etteikö siellä joukossa ole joitakin, joiden radikalisoituminen ehkä on alkanut jo kotimaassa. Sen takia suojelupoliisi on myöskin tähän varautunut ja heidän resurssejaan on lisätty. Mutta näitä kahta asiaa ei saa missään tapauksessa sotkea keskenään.

16.17 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että pääministeri tarttui tähän esitykseen, jonka tein tuolla tasavallan presidentin luona Mäntyniemessä, ja saatiin keskustella sisäisestä turvallisuudesta ja kuulla poliisin arviota tilanteesta yhteisen tilannekuvan luomiseksi.

Arvoisa pääministeri! On tärkeää, että vihapuhetta hillitään suomalaisessa yhteiskunnassa. Tämä tilanne, jossa nyt eletään, on poikkeuksellinen tilanne ja tilanne, jossa vaaditaan järkevää suhtautumista ympäröivässä maailmassa esiintyviin ilmiöihin. Viha synnyttää aina vihaa, ja se johtaa väkivallantekoihin. On hienoa, että edustaja Haatainen nosti tämän kysymyksen nyt tässä kyselytunnilla esille, ja haluan kysyä teiltä, arvoisa pääministeri: näettekö, että on tärkeätä jatkaa tätä keskustelua sisäisestä turvallisuudesta niin kuin me tuolla Kesärannassa totesimme, ja että sitä jatketaan niin, että se on säännönmukaista mielipiteiden vaihtoa, keskustelua tilannekuvasta ja sitten sen perusteella johtopäätöksistä? Minusta on arvokasta, että ulko- ja turvallisuuspolitiikasta ja [Puhemies koputtaa] sisäpolitiikasta kyetään yhtenäiseen keskusteluun puolueitten välillä.

16.18 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Rinteelle, ja kiitoksia kaikille puheenjohtajille omasta panoksestanne sen suhteen, että tämä ainutlaatuinen tilaisuus saatiin aikaiseksi. Tämä ei nimittäin kovin yleistä maailmalla ole, että kaikkien puolueiden puheenjohtajat kokoontuvat saman pöydän ääreen ja puhuvat vaikeista asioista, joissa on myöskin erimielisyyksiä, erityisesti sitten niistä käytännön toimista. Me sovimme siellä yhteisesti, että tämä on muoto, jota kannattaa meidän yhdessä jatkaa. Keskustelu oli hyvähenkinen, ja varmasti myöskin tietomme siellä lisääntyi, kun saimme viranomaisilta tilannekatsauksia. Olen omalta osaltani sitoutunut siihen, että niin kauan kuin tällä postilla olen, toimin isäntänä ja kutsun puheenjohtajat säännöllisesti tällaiseen keskusteluun.

16.19 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän pääministeriä tästä rakentavasta vastauksesta. On todella tärkeää, että tällainen keskusteluyhteys on ja siinä ovat mukana kaikki eduskuntapuolueet, niin hallitus- kuin oppositiopuolueet, ja on hyvä, että sitä tehdään säännönmukaisesti. Kiitän myös sisäministeri Risikkoa vastauksesta, jossa selkiinnytettiin kyllä se, miten tähän asiaan tulee suhtautua. Tämä on meidän yhteinen asia, tässä ei ole voittajia ja häviäjiä, tässä on nyt vain voittajia. Kansalaiset odottavat meiltä vastuullista toimintaa.

Kysyisin pääministeriltä vielä: nyt sitten, kun tapaatte seuraavan kerran puolueiden kanssa, olisiko mahdollista, että tähän luotaisiin joku konkreettinen suunnitelmatapa Ruotsissa tehdyn mallin mukaisesti, johon edustaja Lindtman puheenvuorossaan viittasi, että olisi tämmöinen konkreettinen toimintaohjelma tällaisten tekojen varalle?

16.20 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tuolla puheenjohtajien tapaamisessa totesimme, tämä turvallisuudentunne on hyvin henkilökohtainen tunne ja asia ja jokainen kokee sen eri tavalla, ja se on selvä asia, että monen

suomalaisen turvallisuudentunne on järkkynyt. Sillä on merkitystä, miten me vastaamme yhdessä siihen. Niin kuin totesin, sitoudumme siihen, että jatkamme yhdessä keskustelua. Sisäministeriön johdolla ollaan valmisteltu jo pitkään terrorismin vastaista toimenpideohjelmaa, ja puhuimme sen valmistelun tilanteesta ja tietyistä toimistakin tuossa tapaamisessamme, ja varmasti luonteva seuraava kokoontuminen olisi silloin, kun sisäministeriö on saanut tuon koko ohjelman valmiiksi. Voisimme sitä käydä sitten yhdessä läpi.

16.21 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin meillähän on aikoja sitten jo tehty tällainen terrorismin vastainen ohjelma — ja sitä on sitten käyty ja kammattu läpi nyt, kun näitä tapahtumia on ollut — jo paljon ennemmin kuin tapahtui tämä järkyttävä Turun tapahtuma. Kyllä Suomi on varautunut, Suomi on todella varautunut tähän, koska me tiesimme, ettei Suomi ole mikään lintukoto ja että se tulee jossain vaiheessa. Nythän meillä on ensimmäistä kertaa epäily terroristisesta teosta.

On tärkeää, että oppositio ja hallitus ovat yhdessä ja me olemme kaikki 200 kansanedustajaa niitä, jotka vaikutamme ihmisten mielipiteisiin. Vetoankin teihin, että me emme täällä edistäisi sitä polarisaatiota ja vastakkainasettelua, mikä Suomessa on, ja luotan siihen, että tämän syksyn aikana me näytämme sen, että tästä puhutaan rauhallisesti ja mietitään yhdessä keinoja. Täällä on meillä vieraana nuoria kuudesluokkalaisia, jotka ottavat meistä mallia — näytetään se.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden palautuksesta (Mika Raatikainen ps)

Suullinen kysymys SKT 108/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Siirrytään seuraavaan kysymykseen. Edustaja Raatikainen.

Keskustelu

16.22 **Mika Raatikainen ps:** Rouva puhemies! Kysyisin ministeri Risikolta koskien Jyväskylän vastaanottokeskuksessa viime maanantaina tapahtunutta vakavaa poliisin virkatoimiin kohdistunutta uhkaa ja estämistä maastapoistamistilanteessa. Ensin poliisi joutui mielenosoittajien piirittämäksi, minkä jälkeen se joutui pyytämään apuun lukuisia lisäpartioita. Poliisi sai ammattitaidollaan tilanteen hallintaan, mutta se kesti kuitenkin kuusi tuntia. Tämä on yhteiskuntarauhan kannalta erittäin huolestuttavaa. Kun kymmeniä poliiseja on kerrallaan sidottu yhteen tehtävään jossain vastaanottokeskuksessa, on se automaattisesti pois muiden poliisitehtävien suorittamisesta. Mihin toimenpiteisiin ministeri ryhtyy, ja aikooko ministeri varmistaa, että maastapoistaminen tehostuu ja että poliisin resurssit — joista täälläkin on nyt puhuttu ja jotka ovat Euroopan pienimmät, jos lasketaan, paljonko poliiseja on väkilukuun katsottuna — riittävät myös muiden poliisitehtävien asianmukaiseen hoitoon, jos ja kun Jyväskylän kaltaiset tilanteet vastaanottokeskuksissa uusiutuvat?

16.23 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillähän on tällä hetkellä noin 7 200 poliisihenkilöä, ja heinäkuun tilastojen mukaan vain 25 on työttömänä. Eli meillä on eräällä lailla kaikki poliisit nyt töissä, ja on hyvä asia, että olemme pystyneet pitämään meidän poliisihenkilömme työssä. Ja on aivan selvää — aivan niin kuin kysyjä omasta ammattitaidostaan lähtien tietää — että jos jossain sitten paljon tarvitaan, niin se on jostain pois. Tärkeää on kuitenkin varmistaa, että joka paikassa säilyy se turvallisuudentunne ja viranomaisten määrä. Tässä, mikä tapahtui Jyväskylässä, tapahtui valitettava tilanne, että siellä lähdettiin vastustamaan poliisin toimintaa, ja kyllä lähtökohta on se, että viranomaisten toimintaa ei pidä vastustaa. Jos on kritiikkiä maahanmuuttopolitiikkaa vastaan, niin se ei ole oikea tapa estää viranomaisia toimimasta. He tekevät työtään.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tästä lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.24 **Mika Raatikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyn vielä ministeri Risikolta: Maassamme on arvioitu olevan tällä hetkellä noin 11 800 kielteisen turvapaikkapäätöksen saanutta turvapaikanhakijaa. Joidenkin arvioiden mukaan maassamme pyörii ehkä tuhansia niin sanottuja paperittomia eli laittomasti maassa oleskelevia, joiden olinpaikkaa ei välttämättä tiedä kukaan. On selvää, että laittomasti maassa olevat, usein tuntemattomat henkilöt muodostavat Suomelle turvallisuusuhan. Se, että he saavat vapaasti liikkua kansalaisten keskuudessa, aiheuttaa suomalaisille pelkoa ja huolta sekä omasta että läheisten turvallisuudesta — nyt puhun oikeasta turvallisuudesta, en mistään turvallisuudentunteesta, mikä on erikoinen termi. Turun tapahtumien jälkeen kansalaisten usko turvalliseen Suomeen on horjunut merkittävästi. Aikooko hallitus ryhtyä konkreettisiin toimenpiteisiin vastatakseen ihmisten pelkoon ja huoliin esimerkiksi siten, että kielteisen päätöksen saaneet siirretään suljettuihin palautuskeskuksiin odottamaan mahdollisimman nopeaa palautusta?

16.25 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä on tällä hetkellä hieman yli 15 000 henkilöä vastaanottokeskuksissa. Heistä noin 11 000 on sellaista, jotka ovat saaneet kielteisen päätöksen, 2 700 sellaista, jotka odottavat vasta ensimmäistä päätöstä, ja 1 400 sellaista henkilöä, jotka odottavat sitä kotouttamista. Mainitsitte tässä nimenomaan kielteisen päätöksen saaneet. Heistä noin 10 000 on valittanut tästä, ja on aivan selvää, että meillä varmasti tulee olemaan lainvoimaisen kielteisen päätöksen saaneita entistä enemmän. Tähän kyllä sisäministeriössä ollaan varauduttu, koska nythän tämä vasta rupeaa näkymään. Tähän asti on tullut vain hissun kissun niitä päätöksiä, nyt alkaa näkyä tämä, ja me olemme varautuneet tähän. Meillä on 1 400 semmoista henkilöä, jotka odottavat siellä palautusjonossa poliisin palautusta, ja suuri syy siihen ei ole poliisien toiminta vaan ennen kaikkea se, että ei ole matkustusasiakirjoja sieltä omasta maasta.

Kysyitte tästä säilöönotosta. Säilöönoton kynnys on erittäin korkea, mutta lähtökohta on, että kaikkien niiden kohdalla, jotka saavat lainvoimaisen kielteisen päätöksen, ja nyt tulevina aikoina myös muiden kielteisen päätöksen saaneiden kohdalla [Puhemies koputtaa] käydään uhka-arvio läpi, [Puhemies koputtaa] ja jos on uhka, vaara, tulee säilöönotto.

16.26 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä ministerin vastauksesta ei nyt oikein selvinnyt se konkretia, mitä hallitus aikoo tämän asian eteen tehdä. Tämähän on äärimmäisen huolestuttava ilmiö. Suomessa ei voi olla niin, että viranomainen joutuu väistämään mellakoitsijoiden tieltä. Mitä hallitus nyt aikoo tehdä käytännössä tälle asialle? Aiotaanko poliisin keinovalikoimaa lisätä? Aiotaanko poliisille hankkia uusia voimankäyttövälineitä, uusia voimankäyttövaltuuksia? Tarvitaanko uutta lainsäädäntöä siihen, että esimerkiksi palautuslentojen estäminen saadaan estettyä elikkä että ihmiset saadaan lentokoneeseen, lentokone ilmaan? Nythän on jatkuvasti uutisia, että suorastaan neuvotaan, miten palautuslentoja estetään. Kuinka tähän aiotaan reagoida?

16.27 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime aikoina on tullut poliisilta sellainen toive — viimeistään nyt tämän kevään aikana, kun on nähty, että tämä määrä kasvaa — että käytäisiin vielä lainsäädäntö läpi, että miten voitaisiin eräällä lailla niin kuin sanktioida tällaista estämistä. Ja nyt en puhu auttamisesta. Jokainen ymmärtää sen, että lähimmäisen auttaminen on sallittua, ja hädänalaisen ihmisen auttaminen on lähimmäisen työtäkin, mutta kysymys on siitä, että estät poliisia tekemästä työtään ja estät palautusta estät. Ollaan nyt arvioimassa sitä, tulisiko sitä sanktioida tarkemmin. Sitten, mitä pitää tehdä muuta: meillä pitää olla pysyvät nämä resurssit ja toimintavaltuudet ja meillä pitää olla kalustoa. Nyt hallitus on päättänyt, että lisätään kalustoa, lisätään resursseja, lisätään myös lainsäädännöllä toimintavaltuuksia. Nämä ovat niitä keinoja, joilla me taistelemme sitä vastaan, että meille syntyisi täällä yhteiskunnassa joukko ihmisiä, jotka ovat maassa laittomasti [Puhemies koputtaa] ja jotka useimmiten tulevat hyväksikäytetyiksi — koska ei [Puhemies koputtaa] suomalaisillakaan kaikilla ole puhtaat jauhot pussissa.

16.28 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! On todella tärkeää, että poliisit ja muut viranomaiset saavat täyden tuen myös meiltä poliitikoilta virkatehtäviensä hoitamiseen. Kun tuossa Jyväskylän tapauksessa kävi ilmi, että kyseessä olivat hazara-heimoon kuuluvat henkilöt, niin kysyn samalla sitä, minkälainen käsitys teillä, ministeri, on siitä, onko maatieto ajan tasalla sen suhteen, minkälaiset olosuhteet ja minkälainen vainotilanne tuolla heimolla on Afganistanissa. Tässähän on aivan viime aikoinakin tapahtunut aivan silmittömiä surmaamisia, jotka ovat kohdistuneet nimenomaan naisiin ja lapsiin, siviileihin Afganistanissa.

16.29 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuolla meillä Maahanmuuttovirastossa on nimenomaan maatietoyksikkö, joka jatkuvasti käy läpi näitä, ja siinä he käyttävät monia eri lähteitä, ulkoministeriön tuottamia tietoja mutta myöskin kansainvälisiä tietolähteitä, koko ajan. En voi tietenkään ottaa kantaa yksittäiseen tapaukseen, mutta sen mukaan, mitä tiedotusvälineistä olen lukenut, tässäkin olisi ollut jo lainvoimainen kielteinen päätös, jolloinka se on jo koeteltu aika monessa oikeusasteessa, ja jokainen oikeusaste tekee aina itsenäisiä päätöksiä, ei katso sitä, mitä toiset ovat tehneet. Eli kysymykseenne: minun on voitava luottaa siihen, että ne maatietoyksikön tiedot ovat ajantasaisia, ja sitten pitää muistaa, että samassa maassa voi olla paikkoja, jonne voi mennä, vaikkei ihan siihen paikkaan, missä on kaikkein kriittisintä, palattaisikaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys eriarvoistumiskehityksestä (Heli Järvinen vihr)
Suullinen kysymys SKT 109/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Järvinen.

Keskustelu

16.30 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Iloitsemme kaikki tässä salissa työttömien määrän vähenemisestä, mutta valitettavasti näiden lukujen taakse keskittyy myös isoja ongelmia. Suomessa on jo lähes 50 000 työtöntä perhettä, jotka elävät täysin työttömyysturvan ulkopuolella, joko pelkän toimeentulotuen tai mahdollisen asumistuen varassa, ja huolestuttavinta on se, että näiden tulottomien perheiden määrä on peräti kaksinkertaistunut viimeisen viiden vuoden aikana.

Hallitus on moneen kertaan vakuuttanut vähentävänsä eriarvoisuutta ja, pääministeri Sipilä, olette useasti toivonut ja vakuuttanut sitä, että näin tullaan tekemään. Jos nämä luvut, jotka kertovat aivan päinvastaisesta kehityksestä, eivät kerro eriarvoistumisesta, mikä ja mitkä syyt voivat näiden lukujen takana olla?

16.31 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se on totta, että tämä eriarvoistumisen kehitys on pitkän aikavälin kehitys, ja varmasti tuo luku viideltä vuodelta pitää paikkansa.

Nyt tämän hallituskauden aikana pitkäaikaistyöttömien määrä onneksi on kääntynyt laskuun, ja sitä kautta myöskin tähän ongelmaan tulee pikkuhiljaa korjausta, mutta ei niin nopeasti kuin tietenkin toivoisi. Hallitus on tehnyt valtavan määrän toimia työllisyysasteen nostamiseksi, työttömyyden vähentämiseksi, ja nämä toimet näkyvät. Työttömien työnhakijoiden määrä heinäkuusta heinäkuuhun vuoden aikana pieneni 49 400:lla, ja myöskin pitkäaikaistyöttömyydessä on nyt positiivista kehitystä. Me jatkamme ponnistelua siihen suuntaan, että tämä kehitys nopeutuisi, ja sitä kautta tulee myöskin sitten helpotusta sellaisten perheiden elämään ja arkeen, joissa molemmat ovat työttömiä.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä, ilmoittautumaan.

16.32 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisin kuin pääministeri tässä väitti, eriarvoistumiskehitys ei ole mikään pitkän aikavälin samannäköinen trendi, vaan tämä kehitys on näyttänyt hyvin erilaiselta eri hallitusten aikana. Esimerkiksi edellisen hallituskauden aikana siitä huolimatta, että hallitus päätti mittavista sopeutustoimista, suomalaisten tuloerot kapenivat johtuen siitä, että hallitus teki merkittävän parannuksen perusturvaan ja myöskin oli valmis kiristämään suurituloisten verotusta.

Tämän hallituskauden aikana tuoreiden lukujen mukaan tämä kehityssuunta on muuttunut. Nyt suomalaisten tuloerot hallituksen päätösten seurauksena ovat lähteneet kasvuun johtuen siitä, että hallituksen säästöpäätökset ovat kohdistuneet suoraan pienituloisiin ja suomalaiset suurituloiset taas ovat hyötyneet hallituksen mittavista veronkevennyksistä. Arvoisa pääministeri, jos te todella olette huolestunut eriarvoistumiskehityksestä, missä

vaiheessa hallitus aikoo tehdä päätöksiä, jotka kääntävät tämän huolestuttavan kehityssuunnan, joka on alkanut tämän hallituksen aikana?

16.33 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä tarkastelu on tehtävä laajemmassa näkökulmassa kuin pelkästään yhden budjetin näkökulmasta, ja tässä näkökulmassa on otettava huomioon esimerkiksi se pitkäaikaistyöttömyyden pieneneminen, joka tulee vaikuttamaan myöskin näihin asioihin. Se on selvä asia, että hallitus on tehnyt kipeitä leikkauspäätöksiä 4 miljardin edestä koko julkiseen talouteen, sitä emme kiellä, se on tarvittu tämän julkisen talouden tasapainon saavuttamiseksi.

Mutta nämä toimet, mitä on tehty sitten eriarvoistumiskehityksen pienentämiseksi: Me olemme lisänneet takuueläkettä, yksinhuoltajakorotusta lapsilisiin, mutta kaikkein suurin toimi, mitä tämä hallitus on tehnyt, on ilman muuta se, että tämän pitkäaikaistyöttömyyden pienenemisen kautta tämä kaikkein pahin eriarvoistumiskehityksen elementti on lähtenyt laskuun. Mutta myönnän, että se on aivan liian korkealla tasolla edelleenkin.

16.34 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On totta, että hallitus on tehnyt paljon päätöksiä työttömyysturvaa koskien. Työttömyysturvan ehtoja on kiristetty, kestoa pienennetty, ja valitettavasti juuri nämä ovat niitä toimia, jotka edistävät tätä eriarvoistumista. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT pitää näitä keinoja aivan puhtaana tempputyöllistämisenä, ja vielä pahempaa on se, että Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijat pitävät juuri näitä tekoja suurimpana syynä tulottomien perheiden määrän lisääntymiseen. Se on se, mikä on huolestuttavaa.

Nämä keinot työntävät ihmisiä työttömyysturvan ulkopuolelle toimeentulotuen varaan, ja niin kuin me kaikki tiedämme, kaikki ne toimeentulotukea saavat, jotka yrittävät ottaa pieniäkin työtehtäviä vastaan, menettävät vastaavan summan toimeentulotuessa. Heidän kohdallaan tämä ansa on kaikkein pahin. Kun nyt jo lähes 50 000 suomalaista kotitaloutta on tässä loukussa, millaisia kannustimia ja tukitoimia hallitus on kaavaillut juuri näille, pääministeri Sipilä?

16.36 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on totta, että köyhyys ja eriarvoisuus on läsnä suomalaisessa yhteiskunnassa, on ollut pitkään, ja se, miksi tilanne on pahentunut, on se, että me olimme 7—8 vuotta erittäin huonossa taloudellisessa tilanteessa korkean työttömyyden keskellä. Nyt tämä työttömyys on saatu laskemaan, työllisyys nousuun, ja se on se paras ja kestävin lääke: nostaa ihmisiä työttömyydestä, köyhyydestä työelämään.

Toisin kuin edustaja todisti, hallitus on tehnyt lukuisia toimia. Nämäkin toimet, joita luettelitte, kyllä lisäävät työtarjontaa, ja kun meillä on työpaikkoja tällä hetkellä, minne mennä, minusta se on oikeaa politiikkaa. Työllisyys edellä — sitä kautta me saamme meidän taloutemme vahvistumaan ja pystymme auttamaan niitä ihmisiä, jotka ovat heikoimmassa asemassa. Niitäkin toimia on tehty esimerkiksi lapsiperheiden osalta: varhaiskasvatusmaksujen alentaminen 70 miljoonalla eurolla, 6 700 perhettä kokonaan maksuttomuuden piiriin, yksinhuoltajakorotus lapsilisään ja niin edelleen. Kyllä me olemme tehneet paljon ja teemme koko ajan, mutta mitä vahvempi valtiontalous, sitä enemmän me voimme tehdä myöskin heikoimmassa asemassa olevien ihmisten auttamiseksi. [Susanna Huovinen: Kiistättekö te kansalaisten tuloerot?]

16.37 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellinen hallitus tasoitti eriarvoisuutta, nykyinen hallitus on lisännyt eriarvoisuutta. Kuten tämän päivän Helsingin Sanomista olemme saaneet lukea, eduskunnan tietopalvelun luvut kertovat, että neljä alinta tuloluokkaa on menettänyt tällä hallituskaudella, ja unohditte äsken sanoa näiden sopeutusten lisäksi 1,5 miljardin veronkevennykset, joista ovat eniten hyötyneet suurituloiset suomalaiset. Silloin suuri ristiriita onkin siinä, että tämä hallitus on asettanut professori Juho Saaren johdolla eriarvoistumisen pysäyttämisen työryhmän, kun aivan selvää on se, että ainoa tapa pysäyttää eriarvoisuus on muuttaa hallituksen politiikkaa. Silloin kysyn teiltä, ministeri Orpo: onko teillä tarkoitus muuttaa hallituksen politiikkaa niin, että todennäköisesti tämän eriarvoistumistyöryhmän laaja ohjelma tulee toimeen, vai jääkö tämä seuraavan hallituksen tehtäväksi, niin että tässäkin asiassa saamme korjata edellisen hallituksen tekemät kohtalokkaat virheet?

16.38 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos tässä verrataan hallituksen aikaansaannoksia maan talouden hoidossa ja työllisyyden hoidossa ja hyvinvoinnin turvaamisessa, niin kyllä tämän hallituksen rekordi on aika tavalla erilainen. En todellakaan halua, että muutamme sitä talous- ja työllisyyspolitiikan linjaa, joka on tukenut sitä vahvaa talouden kasvua, joka meillä tällä hetkellä on.

Mitä tulee siihen tämän päivän Helsingin Sanomien sinänsä hyvään ja ansiokkaaseen artikkeliin, luulen, että siinä ei ole otettu huomioon parantunutta työllisyystilannetta, sitä, että työllisyyden kautta yhä useampi ihminen nousee heikosta taloudellisesta asemasta parempaan taloudelliseen tilanteeseen, ja tämä on se kestävin mahdollinen tapa. Ja mitä tulee veropolitiikkaan, senkin keskiössä on työ, työn vastaanottamisen kannustaminen, se, että me olemme suunnanneet kuitenkin hallituskauden aikana painopisteen pieni- ja keskituloisille muun muassa työtulovähennyksen puolen miljardin kevennyksen myötä. Mutta pidämme huolta siitä, että kenenkään verotus ei kiristy. Se myöskin kannustaa opiskelemaan, itsensä kehittämiseen, lisätöihin, [Puhemies koputtaa] yrittämään. Mielestäni me teemme hyvää politiikkaa.

16.39 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Osattomuus on yhteiskunnassa iso ongelma. Ihminen osallistuu yhteiskuntaan työn kautta. Viime vaalikaudella, johon edustaja Andersson viittasi, 100 000 ihmistä tuli lisää osattomaksi tätä kautta. Se oli huonoa kehitystä.

Nyt meillä ovat kolme tärkeintä asiaa työllisyysaste, työllisyysaste, työllisyysaste — saada sitä korotettua. Nyt tässä ollaan lähdössä hyvin liikkeelle hallituksen ponnistelun ansiosta. Meidän pitääkin puhua osallistavasta talouskasvusta. Otetaan ihmiset mukaan heidän oman panostuksensa kautta ja edistetään veropolitiikan, sosiaaliturvapolitiikan kautta. Hallitus on nyt uudistamassa myöskin sosiaaliturvajärjestelmää, valmistelemassa pitkällä tähtäimellä. Myöskin teitte päätöksen verotuksen uudistamisesta pitkällä tähtäimellä. Onko näiden tavoitteena juuri tämä osallistumisen ja työllisyyden parantaminen? Miten kommentoitte näitä tärkeitä pitkän ajan suunnitelmia?

16.40 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että meilläkin oli vähän reppua edellisen hallituksen jäljiltä, 100 000 työtöntä enemmän. Sen takia meillä on tämä työllisyyden parantaminen, työttömälle ihmiselle töitä. Tämä on meidän ykköstavoitteemme, ja se asettaa kestävän pohjan sitten julkiselle taloudelle.

Pitkän aikaa velkaannuimme noin miljoona euroa tunnissa julkisessa taloudessa. Nyt ollaan jo jossain 400 000:n paikkeilla. Sekin on liikaa vielä, kun puhutaan tunnissa velkaantumisesta, mutta nyt me olemme saavuttamassa sitä uraa, millä julkinen talous tasapainottuu ja velaksi eläminen loppuu. Sitä kautta me luomme myöskin pohjan sille, että pystymme paremmin huolehtimaan jokaisesta suomalaisesta.

En myöskään vähättelisi sitä, mitä tehdään tässä Juho Saaren johtamassa työryhmässä. Me haemme siellä uusia toimintamalleja siihen, miten eriarvoistumiskehitystä voidaan pysäyttää ja hillitä, [Puhemies koputtaa] koska se on oikeasti pitkän aikavälin kehitystä. [Puhemies: Aika täynnä!] Tarvitaan uusia toimintatapoja.

16.41 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi ihmisryhmä, jota teidän eriarvoistava politiikkanne on nyt lyönyt erityisen kovaa, ovat eläkeläiset. Pieniä eläkkeitä on leikattu, lääke- ja matkakorvauksia on supistettu ja palvelumaksuja on korotettu. Vasemmistoliiton tilaama tietopalvelun laskelma — johon edustaja Harakka täällä jo viittasi — osoittaa, että teidän päätöksenne ovat kasvattaneet ja kasvattavat ensi vuonnakin yli 65-vuotiaiden köyhyysastetta selvästi. Vasemmistoliiton kanta on, että Suomen tulee taata kaikille eläkeläisille riittävä toimeentulo ja inhimillisen elämän edellytykset. Tämä tavoite on myös meidän oman eläkepoliittisen ohjelmamme keskiössä.

Täällä salissa on tänäänkin puhuttu kovasti työllisyydestä, työpaikoista, työllisyysasteen nostamisesta. Mutta entä ne, joiden työura on jo takana? Miten te takaatte eläkeläisille toimeentulon ja sen, etteivät eläkeläisten tuloerot kasva?

16.42 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan totta, että eriarvoisuuden laajan käsitteen alla on väistämätöntä tarkastella eri väestöryhmien asiaa. Eläkeläisten osalta kysymys on tulonsiirroista ja eläkkeiden tasosta, mutta myös palveluista. Mitä tulee kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin eläkeläisiin, heihin, joille on muodostettu takuueläke, tähän pystyimme nyt saamaan nousun tämän budjettiriihen myötä, 15 euron verran kuussa. Emme väitä sen olevan valtavan paljon, mutta toteamme sen olevan oikeansuuntainen päätös.

Mitä tulee tähän keskusteluun, joka liittyy eriarvoisuuteen yhteiskunnassa, huomaan, että lähestymme sitä voimakkaasti vain tulonsiirtojen näkökulmasta. Tuo Juho Saaren työryhmä eriarvoisuudesta lähestyy yhteiskuntaamme ja sen eheyttä ja osallisuutta paljon laajemmin. Se pohtii yksinäisyyttä, joka niin ikään on monen ikääntyvän suomalaisen iso kysymys, ja vaikkapa kotoutumisen kysymyksiä maahanmuuttajaryhmässä ja laajemmin ymmärrystä siitä, miten voisimme tukea sitä, että kuuluisimme edelleen yhteiskunnassa samaan veneeseen.

16.44 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kukaan ei varmaan voi kiistää, että tämän hallituksen aikana on tullut huomattavasti lisää työpaikkoja ja sitä kautta ollaan päästy paljon eteenpäin. Eli suunta on positiivinen. Kukaan ei myöskään voi kiistää sitä, että on paljon ihmisiä, jotka ovat työn ja sosiaaliturvan, työttömyysturvan ja toimeentulotuen, välimaastossa. Yksi keinohan, mitä hallituksen puolella nyt viritellään, on kansallinen tulorekisteri, joka kombinoisi sitten sosiaaliturvan, työttömyyden ja työllisyyden yhteen ja voisi antaa mahdollisuuden, että ollaan vähemmän aikaa töissä kenties, päästään työelämään kiinni. Tämä olisi sellainen todella radikaali uudistus, jota kannattaa nyt tehdä, ja se on ilmeisesti tulossa vuoden 2019 alussa. Kysynkin hallituksen mi-

nistereiltä: missä vaiheessa tämä kansallinen tulorekisteri on, ja millä tavalla se voisi teidän mielestänne nyt auttaa ihmisiä pääsemään takaisin työelämään?

16.45 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että tämä kansallinen tulorekisteri nousee esille. Se on nimittäin paljon suurempi asia kuin äkkiseltään voisi luulla, koska se tulee mahdollistamaan sen, että ajantasaisella tiedolla ja tiedon saatavissa ololla pystytään yhdistämään viranomaistietoja ja palkanmaksajien tietoja niin, että me voimme kehittää meidän sosiaaliturvaa, työttömyysturvaa, koko meidän sosiaaliturvajärjestelmää kannustavampaan suuntaan. Se on erittäin tärkeä työkalu, kun me lähdemme toivottavasti ensi vaalikaudella isompaan sosiaaliturvan uudistamisremonttiin. Se on se alusta, minkä päälle me voimme rakentaa. Se työ on kesken, mutta ministeriön arvioiden mukaan tavoiteaikataulu, eli vuoden 2019 alusta käyttökunnossa, pitää edelleen, ja siitä pidetään kiinni.

16.46 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Ledamot Ala-Nissilä tog upp det att sysselsättningsgraden stiger, och det är en bra sak, om den ens stiger långsamt. Tyvärr stiger den också ojämlikt.

On hieno asia, että työllisyysaste nousee. Tänä vuonna meillä on 42 000 enemmän miehiä töissä mutta 10 000 vähemmän naisia töissä. Eli se nousee epätasa-arvoisesti, ja se on ongelma. Yksi keino parantaa tätä tilannetta on tehdä kunnianhimoinen perhevapaiden uudistus. Ja voimme olla iloisia siitä, että hallitus nyt ilmeisesti tarttuu tähän työhön. Nyt kysyisin vastaavalta ministeriltä: Miten aiotte viedä tätä työtä eteenpäin? Mitkä ovat tavoitteenne, ja ennen kaikkea mitkä ovat reunaehtonne? Mikä on kunnianhimon taso, haluatteko todella uudistaa tätä asiaa? Ja vielä: voisitteko ajatella ottavanne opposition mukaan tähän työhön?

16.47 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme hallituksessa olleet hyvin ilahtuneita siitä, että lapsi- ja perhepoliittinen keskustelu ja siihen yhdessä kiinteästi kuuluvat työelämän ja tasa-arvon teemat ovat olleet käytännössä kaikkien eduskuntapuolueiden tapetilla. Myös työmarkkinajärjestöt ja lapsi- ja perhejärjestöt ovat esittäneet omia hyviä ja perusteltuja vaihtoehtojaan siihen, miten tätä uudistusta tulisi viedä eteenpäin. Kuten kysyjä totesi, budjettiriihessä me teimme yhteisen ratkaisun, että uudistuksen valmistelu käynnistetään välittömästi, ja sen tavoitteena on astua voimaan vielä tämän vaalikauden aikana.

Kysyitte uudistuksen reunaehdoista. Pidän perusteltuna sitä, että lähtökohtana on lapsi ja hänen oikeutensa yhteiseen aikaan molempien vanhempien kanssa. Tämä on myös lähtökohta, joka takaa sen, että me pääsemme tavoitteeseen työelämän tasa-arvon näkökulmasta. Toisaalta sovimme reunaehdoksi — myöskin niiden nykytilastojen valossa, jotka kertovat, miten perheet tukia nyt käyttävät — että on perusteltua taata mahdollisuus hoitaa lasta kotona jatkossakin 3-vuotiaaksi asti. Mitä tuon tukipaletin sisällä [Puhemies koputtaa] tapahtuu — nämä kaikki valmistelut käynnistyvät välittömästi.

16.48 **Anne Louhelainen si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omassa lähi- ja tuttavapiirissäni on paljon muun muassa lapsiperheitä, nuoria, työttömiä, ikäihmisiä sekä erilaisissa omaishoitotilanteissa olevia henkilöitä. Me siniset olemme erityisesti pieni- ja

keskituloisten asialla. Hallitus on tehnyt, kuten on kuultu, budjettineuvotteluissa monia veronkevennyksiä ja sosiaaliturvan parannuksia. Kaikki eivät kuitenkaan nauti vielä talouskasvumme hedelmistä. On vielä paljon köyhyyttä ja osattomuutta. Näiden ihmisten tukeminen kohti parempaa tulevaisuutta on meille sinisille ensisijaista. Kysyisinkin arvoisalta ministeri Saarikolta: mitä toimia hallitus on tehnyt erityisesti lapsiperheille, yksinhuoltajille, ikäihmisille? Ja tietysti meitä kiinnostaa se, mitä omaishoitajille on kärkihankkeen muodossa tulossa.

16.49 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on jo tänään useampaan kertaan todettu, tämän hallituksen alkukaudella on väistämättä jouduttu keskittymään talouden tasapainottamiseen ja sitä kautta työllisyyden parantamiseen, suomalaisten työpaikkojen takaamiseen. Nyt kuitenkin viime viikon budjettiriihessä meillä oli mahdollisuus tehdä päätöksiä, joiden voisi todeta olevan oikeansuuntaisia eriarvoisuuden torjunnan ja lapsiperheiden aseman osalta, kun katsomme näitä tulonsiirtoja, joihin satsasimme.

Omaishoitajien osalta parannus on tehty jo aiemmin tällä kaudella koskien heidän mahdollisuuksiaan esimerkiksi vapaapäiviin tai valmennukseen. Sama uudistus koski ikäihmisten perhehoitoa. Tässä viime viikon päätöksessä erityisesti lapsiperheiden osalta merkittävimpinä päätöksinä voidaan pitää opintotuen huoltajakorotusta, lapsilisän yksinhuoltajakorotusta ja vähimmäispäivärahojen nostoa, joka koskee sekä sairaita että pienimmillä vanhempainpäivärahoilla olevia.

16.50 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Valtiovarainministeri Orpo totesi, että ensi vuonna kenenkään verotus ei tule nousemaan. Sehän ei pidä paikkaansa. Pieni- ja keskituloisten perheiden kohdalla verotus tulee kiristymään, koska verotuksen lapsivähennys poistuu. Hallitus ei halunnut jatkaa sitä. Täällä ministeri Saarikko totesi, että nyt on tulossa 5 euron lisäys lapsilisään. No, se tarkoittaa esimerkiksi nelilapsisella perheellä 240:tä euroa vuodessa, kun samanaikaisesti tämä lapsivähennyksen poisto vie siltä yksinhuoltajaperheeltä sen 400 euroa vuodessa — tappiota 160 euroa. Tätäkö hallitus kutsuu pieni- ja keskituloisten lapsiperheitten tukemiseksi? On erittäin erittäin ikävää, että hallitus on korostanut sitä, että tämä budjetti olisi lapsimyönteinen, kun tämä ei sitä ole. Olisinkin kysynyt nyt hallitukselta, miksi hallitukselta ei löytynyt tukea lapsiperheille, nimenomaan pieni- ja keskituloisten lapsiperheille. Aiotteko vielä [Puhemies koputtaa] tuoda esityksen lapsivähennyksen jatkamisesta? [Eero Heinäluoma: Pisteet KD:lle!]

16.51 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on tärkeä kysymys, koska olemme huomanneet tämän herättäneen hämmennystä. On hyvä todeta ensinnäkin, että tämä lapsivähennys, joka tuli budjettiin vuoden 2014 jälkeen, on ajalta, jolloin myöskin teidän puolueenne istui hallituksessa. Se oli paikkausteko silloiseen lapsilisien tasoleikkaukseen, mitä tämä hallitus ei sellaisenaan ja niillä euroilla, summilla, ole tehnyt. Samassa yhteydessä eduskunnan valtiovarainvaliokunta arvioi tuon lapsivähennyksen teknisesti ja hallinnollisesti hankalaksi tavaksi tukea lapsiperheitä. Itse asiassa silloin yhdessä silloinen hallitus sopi, että tämä lapsivähennyksen tuominen verotukseen on määräaikainen teko. Me olemme myös arvioineet, että paljon parempaa ja tehokkaampaa köyhyyden torjuntaa on satsata perusturvaan teknisten verovähennysten sijaan ottaen huomioon, että ne verovähennykset eivät tukeneet parhaalla

mahdollisella tavalla kaikkein pienituloisimpia, toisin kuin nyt budjettiin tuleva vähimmäispäivärahojen korotus tai yksinhuoltajien lapsilisäkorotus.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys mielenterveyspalveluista (Anna-Maja Henriksson r)
Suullinen kysymys SKT 110/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Henriksson.

Keskustelu

16.52 **Anna-Maja Henriksson r:** Värderade fru talman! Säkerhetsfrågorna kommer att vara mycket på agendan här i riksdagen den här hösten. Svenska riksdagsgruppen efterlyser en ny spaningslag. Vi vill att den ska göras med en ordentlig lagberedning. Men vi efterlyser också en bredare diskussion om tryggheten, och vi började just med den. Vi ser alltså att vi i Finland har en fråga som vi borde lyfta upp på nationell nivå, och den handlar om den mentala hälsan. Svenska riksdagsgruppen skulle vilja att vi i Finland skulle göra ett ordentligt program för att ta tag i problemen med mental hälsa. Det handlar också om vår säkerhet.

Arvoisa puhemies! Turvallisuuskysymykset tulevat olemaan paljon keskustelussa, ja me haluamme RKP:n ja ruotsalaisen eduskuntaryhmän puolesta tuoda esille sen, että myös mielenterveysasiat kuuluvat tähän. On tärkeätä, että ihmiset Suomessa saavat hoitoa ja hoivaa silloin, kun sitä tarvitaan. On tärkeätä, että tehdään ennalta ehkäisevää työtä niin, että myös lapset ja lapsiperheet pääsevät mielenterveyspalveluitten piiriin silloin, kun he sitä tarvitsevat. Sen takia ruotsalainen eduskuntaryhmä on ollut sitä mieltä, että mielenterveysohjelmaa [Puhemies koputtaa] tarvitaan ja se tarvitaan prioriteettina. [Puhemies koputtaa] Mitä hallitus on tehnyt ja mitä hallitus aikoo tehdä?

16.54 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostan, että nostatte esiin tämän vakavan kansallisen kysymyksen, joka liittyy meidän kansakunnan, jokaisen suomalaisen, henkiseen hyvinvointiin. Me tunnistamme mielenterveyskysymykset isona ongelmana ja myös kasvavana syynä, kun katsomme esimerkiksi työstä eläköitymistä ennenaikaisesti. Se on kasvava ryhmä. Olen hyvin iloinen siitä, että hallitusohjelman yhteydessä on sovittu mielenterveyslain uudistamisesta. Tuo työ on parhaillaan ministeriössä käynnissä.

Tähän samaan yhteyteen kytkeytyy päihdehuoltolain ja myös uuden itsemääräämisoikeuksia koskevan lain muodostaminen, joka työ aloitettiin jo viime vaalikaudella ja joka käy hyvin vaikeisiinkin ytimiin, joissa puhutaan ihmisen oikeudesta päättää omista asioistaan terveydenhuollon vaikeissa tilanteissa.

Mielenterveyslain yhteydessä olen sisäministeri Risikon kanssa keskustellut siitä, että arvokasta on, että valmisteluvaiheessa kuulemme jo myös turvallisuusviranomaisia, käytännössä siis poliisia, näiden ihmisten elämän ongelmien seurauksena tulevista mahdolli-

sista turvallisuusriskeistä. Samalla kuitenkin korostan, että nämä ovat äärimmäisiä tapauksia. Isoin ulottuvuus on mielenterveyden ennaltaehkäisykysymykset, joihin me voimme kaikki [Puhemies koputtaa] joka päivä, esimerkiksi jokaisella suomalaisella työpaikalla, vaikuttaa. [Ben Zyskowicz: Kyllä oli hyvä vastaus!]

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Henriksson, haluatteko esittää lisäkysymyksen?

16.55 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän tästä vastauksesta. Haluaisin kuitenkin tietää, nyt kun hallitus jatkaa sote-uudistuksen valmistelua, millä tavalla aiotte siellä nyt ottaa nämä asiat syyniin. Millä tavalla aiotte nostaa mielenterveysasiat niin, että jokaisessa maakunnassa, jokaisessa kunnassa myös käytetään tätä tilannetta hyväksi ja katsotaan, mitä voidaan yhdessä tehdä, koska tässä tarvitaan varmasti kaikkia toimijoita mukaan ja myös rahoitusta.

Det vill säga: På vilket sätt tänker man se till att man i den fortsatta beredningen av vårdreformen också lyfter fram frågorna som har att göra med den mentala hälsan, så att alla landskap, alla kommuner är medvetna om vikten av den här frågeställningen, och var hittar man finansieringen?

16.56 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus, se rakenne, jossa jatkossa näistä palveluista Suomessa vastaavat maakunnat — se on se rakenne, ne ovat ne puitteet, joissa ammattilaiset toimivat ihan sillä samalla ammattitaidolla näidenkin kysymysten äärellä kuin tähänkin asti kuntatasolla. Se, mitä me voimme tehdä paremmin näissä uusissa tulevissa rakenteissa, on tietysti osaamisen tiivistäminen, parempi tiedonvaihto tietojärjestelmien kautta ja myöskin ikään kuin osaamisen kokoaminen isompiin yksiköihin erityisesti mielenterveyskysymysten äärellä. Ajatellaanpa vaikkapa lasten psykiatrisia ongelmia: on paljon sellaisia vaikeita teemoja, jotka vaativat aivan erityistä osaamista. Tämän uudistuksen näen siis näidenkin kysymysten hoidon kannalta erityisenä vahvuutena.

Te nostitte esiin huolen mielenterveysohjelmasta, jonka hallitus on viemässä eteenpäin mielenterveyslain uudistuksena. Korostan, että se on sisältölaki, jota sitten uudet tulevat puitteet toteuttavat. Pitää huomioida, että meillä on edessä vielä monia sisällöllisiä uudistuksia sosiaali- ja terveyspalveluissa tällä vaalikaudella [Puhemies koputtaa] ja sitten tämä iso rakenneuudistus.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys metsien käyttöä koskevasta EU-säädöksestä (Hannu Hoskonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 111/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Ehditään ottaa vielä yksi kysymys. Edustaja Hoskonen.

Keskustelu

16.57 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten olemme tässäkin, kyselytunnin aikana, huomanneet, Suomen kansantalous on vahvassa kasvussa, ja yhtenä osatekijänä, tärkeänä osatekijänä, on metsien käyttö. Parhaillaan Euroopan unionissa on menossa päätöksentekoon maankäyttöä ja metsätaloutta koskeva EU-säädös, tämä kuuluisa LULUCF, jossa Suomen metsien kasvusta ollaan rankaisemassa suomalaisia, mikä on aivan väärin. Tässä Suomen politiikan kannalta hankalassa säädöksessä ovat vihreät ansioituneet sillä, että he ovat syöttäneet jatkuvasti väärää tietoa. Esimerkiksi meppi Heidi Hautala on tässä asiassa aivan parhaita, ja olen murheekseni huomannut, että muun muassa kokoomuksen meppi Sirpa Pietikäinen on osallistunut tähän työhön.

Nyt meillä on viimeiset hetket vaikuttaa tähän asiaan, jotta saamme oikeaa tietoa EU:hun ja saamme tämän säädöksen muuttumaan, niin että Suomen metsiä voidaan käyttää kuten ennenkin. Kysynkin pääministeriltä: Nyt alkaa olla niin kuin maalisuoralla tämä säädöksen loppukäsittely EU:ssa, joten mitenhän maan hallitus aikoo toimia? Linjahan on ollut selvä, mutta millaiset ovat nämä viime hetken jatkotoimet tämän asian oikeaksi hoitamiseksi?

16.58 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se on selvä, että hallituksen linja on tässä kysymyksessä koko ajan ollut selvä. Me koemme, että se esitys, mikä on ollut pöydällä, on Suomen kannalta epäreilu. Ruotsi esimerkiksi pystyy jatkamaan hakkuitaan siinä 80 prosentin paikkeilla vuosikasvusta, kun Suomi joutuisi kärsimään siitä, että nykyisestä 65:stä sitä hieman nostettaisiin.

Voin taata sen, että hallitus on tehnyt kaikkensa. Ympäristöministeri Tiilikaisella on ollut noin 50 erilaista tapaamista kollegoidensa kanssa näiden asioiden piirissä. Olemme myöskin työskennelleet nyt puheenjohtajamaa Viron kanssa erittäin tiiviisti uusien kompromissiesitysten tekemisen puolesta. Itse olen keskustellut tästä esimerkiksi Merkelin ja Löfvenin ja Junckerin kanssa, monien kollegoiden kanssa, että saisimme tukea tälle Suomen näkemykselle, mihin löytyy kyllä hyvät perustelut. Toivon, että tuolla Euroopan parlamentissa myöskin kaikki suomalaiset pitävät sitten tämän kestävän linjan puolta.

Kysymyksen käsittely päättyi ja kyselytunti päättyi.

3. Suuren valiokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 62/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi suuren valiokunnan jäseniksi edustaja Touko Aallon, edustaja Hanna Halmeenpään, edustaja Pia Kauman ja edustaja Kimmo Kivelän sekä varajäseneksi edustaja Juha Rehulan.

4. Perustuslakivaliokunnan täydennysvaali
Vaali VAA 77/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi perustuslakivaliokunnan jäseneksi edustaja Juha Rehulan.

5. Valtiovarainvaliokunnan täydennysvaali
Vaali VAA 76/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi valtiovarainvaliokunnan jäseniksi edustaja Kari Kulmalan ja edustaja Ozan Yanarin sekä varajäseneksi edustaja Emma Karin.

6. Lakivaliokunnan täydennysvaali
Vaali VAA 78/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi lakivaliokunnan jäseniksi edustaja Johanna Karimäen ja edustaja Pia Kauman.

7. Maa- ja metsätalousvaliokunnan täydennysvaali
Vaali VAA 79/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi maa- ja metsätalousvaliokunnan jäseneksi edustaja Hanna Halmeenpään.

8. Sivistysvaliokunnan täydennysvaali
Vaali VAA 80/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sivistysvaliokunnan jäseneksi edustaja Jani Toivolan.

9. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan täydennysvaali
Vaali VAA 81/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäseneksi edustaja Ulla Parviaisen ja varajäseneksi edustaja Juha Rehulan.

10. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan täydennysvaali
Vaali VAA 82/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan varajäseneksi edustaja Antti Kurvisen.

11. Ympäristövaliokunnan täydennysvaali
Vaali VAA 83/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi ympäristövaliokunnan jäseneksi edustaja Veera Ruohon ja varajäseneksi edustaja Pia Kauman.

12. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan täydennysvaali
Vaali VAA 84/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan jäseneksi edustaja Juha Rehulan ja varajäseneksi edustaja Veera Ruohon.

13. Harri Jaskarin vapautuspyyntö hallintovaliokunnan varajäsenyydestä
Vapautuspyyntö VAP 76/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 8.9.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 8.9.2017 klo 10.

14. Kari Tolvasen vapautuspyyntö hallintovaliokunnan jäsenyydestä
Vapautuspyyntö VAP 79/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 8.9.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 8.9.2017 klo 10.

15. Eeva-Johanna Elorannan vapautuspyyntö sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenyydestä
Vapautuspyyntö VAP 80/2017 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 8.9.2017 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 8.9.2017 klo 10.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle kulttuuriperinnön yhteiskunnallisesta merkityksestä tehdyn Euroopan neuvoston puiteyleissopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta
Hallituksen esitys HE 87/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

17. Lakialoite laiksi sairausvakuutuslain 11 luvun 8 §:n muuttamisesta
Lakialoite LA 29/2017 vp Hanna Sarkkinen vas ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu

17.04 **Hanna Sarkkinen vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan naisverkosto teki historiallisen työn kerätessään käsillä olevaan lakialoitteeseen 150 kansanedustajan allekirjoituksen. Allekirjoituksia kertyi kaikista ryhmistä, ja olen verkoston tämän vuoden puheenjohtajana ylpeä tehokkaasta toiminnasta.

Lakialoitteessa ehdotetaan, että kunnallisesta luottamustoimesta saatava kokouspalkkio ei jatkossa pienentäisi vanhempainpäivärahaa. Tällä hetkellä kokouspalkkiot leikkaavat vanhempainetuutta kokouspäivältä. Kiitoksia siis kaikille allekirjoittaneille ja erityisesti kaikille allekirjoituksia keränneille edustajille ja muille asiassa aktiivisille edustajille. Erityinen kiitos edustaja Sirénille, jonka aiemman lakialoitteen pohjalle tämä naisverkoston yhteisaloite nyt tehtiin.

Mutta miksi naisverkosto teki tämän aloitteen? Siksi, että on tärkeää varmistaa, että erilaisissa elämäntilanteissa olevat ihmiset voivat osallistua päätöksentekoon tasa-arvoisesti. Vanhempainvapaa ei saa olla este poliittiselle osallistumiselle. Naisverkoston mielestä pienten lasten vanhempia tulisi kannustaa nykyistä paremmin kunnallisten luottamustehtävien hoitamiseen eikä suinkaan luoda sille kannustinloukkuja. Asia koskee kaikkia pienten lasten vanhempia, jotka ovat vanhempainvapailla, mutta erityisesti se koskee naisia, sillä naiset käyttävät valtaosan vanhempainvapaista. Toivon tietysti, että vanhempainva-

paiden käyttäminen tasaantuu ja isät käyttävät niitä enemmän vanhempainvapaiden uudistuksen myötä tulevaisuudessa.

Arvoisa puhemies! Voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti päivärahaetuuksien määrä laskee vähimmäistasoon, mikäli lapsen äiti tai isä on samanaikaisesti ansiotyössä päivärahakauden aikana. Ansiotyön tekemisen tilanteessa on perusteltua, että saadut ansiotyöt pienentävät vanhempainpäivärahojen määrää, koska tällöin tarve yhteiskunnan maksamaan tukeen pienenee. Kuitenkin viime aikoina esille on noussut tapauksia, joissa henkilön osallistuminen kunnallisen luottamustoimen hoitoon on tulkittu työksi siten, että luottamustoimien kokouspäiviltä on maksettu äitiys- ja vanhempainpäivärahaa vain minimimääräisesti. Toimeentuloturva-asioiden muutoksenhakuelimet, sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta ja vakuutusoikeus, ovat ratkaisukäytännössään katsoneet, että voimassa olevan lainsäädännön mukaan kunnallisen luottamustoimen hoitaminen on sairausvakuutuslakia sovellettaessa rinnastettavissa ansiotyöhön.

Kunnallisten luottamustehtävien hoitaminen on lainsäädännössä turvattu oikeus ja myös velvollisuus, eikä sen rinnastaminen ansiotyöhön tosiasiassa ole perusteltua. Sairausvakuutuslain mukaan työssäololla tarkoitetaan varsinaista ansiotyötä eli työ- tai virkasuhteessa tai yrittäjänä tapahtuvaa työskentelyä, josta muodostuu henkilön elinkeino. Kunnalliset luottamushenkilöt eivät ole työ- tai virkasuhteessa kuntaan, eikä luottamustoimipalkkiosta kerry lomaoikeutta tai eläkettä. Tästä huolimatta edellä todetun mukaisesti luottamustoimipalkkioita on tulkittu vanhempainetuuksia pienentävänä työnä.

Arvoisa puhemies! Kuntapolitiikkaan osallistuminen ei ole rinnastettavissa ansiotyöhön. Kokouksia on satunnaisesti ja yleensä ilta-aikaan. Pienten lasten kanssa kotona oleminen ei välttämättä ole este luottamustehtävän hoitamiselle, ja pitäisi olla vanhempien itse arvioitavissa, haluavatko he hoitaa luottamustehtäviä vanhempainvapaalla ollessaan. Kunnallisista luottamustoimista maksettavien kokouspalkkioiden tarkoituksena on korvata tehtävään kuluvaa aikaa ja siten mahdollistaa osallistuminen jokaiselle. On väärin, että luottamustoimen hoitamisesta aiheutuu vanhempainvapaalla olevalle taloudellista tappiota. Lakia täytyykin muuttaa, sillä nykykäytäntö antaa pienten lasten vanhemmille viestin, että poliittinen osallistuminen ei ole suotavaa tai mahdollista.

Arvoisa puhemies! Aloitteessa ehdotetaan, että sairausvakuutuslain mukaisten vanhempainpäivärahojen määrän arvioinnissa ei jatkossa huomioitaisi kunnallisista ja tulevista maakunnallisista luottamustoimista saatavia palkkioita. Selkeyden vuoksi voi olla perusteltua rajoittaa tätä poikkeusta siten, että siinä huomioitaisiin vain kuntalain mukaisista tehtävistä maksettavat palkkiot, ei esimerkiksi kuntien omistamien osakeyhtiöiden maksamia palkkioita. Tämän lisäksi olisi perusteltua määritellä, että tätä sovelletaan vain osa-aikaisesti hoidettaviin kunnallisiin luottamustoimiin eikä esimerkiksi kuntalain mukaisen kuukausipalkkioperusteisen pormestarin tai vastaavan täysipäiväisen tai puolipäiväisen kunnallisen luottamustehtävän hoitamiseen. Maakuntauudistuksen voimaan tullessa tulisi maakunnallisia luottamustehtäviä kohdella samalla lailla kuin kunnallisia luottamustehtäviä. Näiden erilaisten rajausten tarkempi määrittely ja pohdinta on syytä miettiä tarkoin valiokuntakäsittelyn aikana.

Arvoisa puhemies! Toivon, että lakialoite sairausvakuutuslain 11 luvun 8 §:n muuttamisesta saa perusteellisen käsittelyn valiokunnassa ja asiaan saadaan korjaus. Kiitoksia eduskunnan naisverkostolle ja kaikille asiassa aktiivisina olleille edustajille.

17.10 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämä on kannatettava lakialoite, jonka tarpeen huomaa siitäkin, että allekirjoittajia on todellakin yli puoluerajojen runsaasti. Lakialoite on valmisteltu huolella ja huomioitu valmiiksi erityistapaukset, kuten nämä mainitut täysiaikaiset luottamustoimet. Demokratian kannalta on ensisijaista, että kaikissa elämäntilanteissa olevilla kuntalaisilla on mahdollisuus osallistua kunnalliseen vaikuttamiseen. Jokainen on oman arkensa asiantuntija ja tuo päätöksentekoon näkemystä, jota muilla ei ehkä ole.

Mahdollisuus tarkoittaa myös taloudellisia mahdollisuuksia. Työssä käyvä tai yrittävä luottamushenkilöhän saa kokouspalkkion ohella myöskin tulonmenetyskorvauksen mahdollisesti menettämästään työtulosta, ja nyt päinvastoin vanhempainetuuksilla oleva voisi menettää tuloaan palkkioiden johdosta, ikään kuin kotona tehtävää työtä ei arvostettaisi. Tilanne on erikoinen, eikä tämä voi olla tasapuolista. Toivon, että me täällä eduskunnassa saamme asian pian korjattua.

17.11 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa puhemies! Tasa-arvo on yksi 100-vuotiaan Suomen suurimmista ylpeydenaiheista: naisten äänioikeus, neuvolajärjestelmä, tasa-arvoinen avioliittolaki. Nämä kaikki saavutukset ovat juhlimisen arvoisia. Silti valmista ei vielä ole. Ihmiset ovat edelleen monen asian suhteen eriarvoisessa asemassa sukupuolen perusteella.

Yksi tasa-arvon ongelmakohta näkyy joka päivä meidän poliitikkojen arjessa: se on naisten aliedustus poliittisina päättäjinä. Viime kuntavaaleissa teimme tasa-arvon historiaa. Ennätysmäärä naisia tuli valituksi kunnan- ja kaupunginvaltuustoihin. Vaalien jälkeen tehtiin uudestaan historiaa, kun ennätysmäärä naisia valittiin kunnanvaltuustojen ja kunnanhallitusten puheenjohtajiksi. Silti naisvaltuutettuja on kaikista valtuutetuista vain 39 prosenttia. Kunnanvaltuustojen puheenjohtajina naisia on saman verran. Kuntapolitiikan kaikkein korkeimmalle jakkaralle kunnanhallituksen puheenjohtajaksi nainen valittiin vain 31 prosentissa kunnista. Politiikka on edelleen miehinen maailma. Näin ei pitäisi olla enää 2000-luvun Suomessa.

Arvoisa puhemies! Edustuksellisessa demokratiassa kansa valitsee päättäjänsä. Silti vähintä, mitä me päättäjät voimme tehdä tasa-arvon ja moninaisuuden puolesta, on varmistaa, että esteitä osallistumiselle ei ole minkään ihmisryhmän kohdalla. Juuri siitä on kyse tässä lakialoitteessa. Sen tarkoituksena on muuttaa sairausvakuutuslakia niin, että kunnallisista luottamustoimista maksettava palkkio ei enää vähennä vanhempainpäivärahan määrää. Tällä hetkellä TE-keskukset tulkitsevat luottamustoimista maksettavat, usein varsin pienet palkkiot palkkaan rinnastettaviksi. Tämä on vähentänyt kokouspäiviltä maksettavat vanhempainpäivärahat minimiin. Käytäntö on epäreilu erityisesti pienten lasten äideille. Se heikentää heidän poliittisen osallistumisensa mahdollisuuksia, sillä äidit käyttävät edelleen leijonanosan vanhempainvapaista.

Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus osallistua politiikkaan ja julkisen vallan on turvattava ja edistettävä tämän oikeuden toteutumista. Kunnallisten luottamustehtävien hoitaminen on lainsäädännön turvaama oikeus ja myös velvollisuus. Sen on oltava mahdollista yhtäläisesti kaikille. Kunnallisista luottamustehtävistä maksettavat palkkiot eivät ole sama asia kuin ansiotyöstä maksettava palkka. Sen vuoksi niitä ei myöskään pidä kohdella samana asiana. Luottamustehtävien palkkioiden tarkoituksena on pitää perustuslaillisen oikeuden toteuttaminen kaikkien ulottuvilla.

Arvoisa puhemies! Kunnassa tehtävät päätökset vaikuttavat kaikkien kuntalaisten arkeen. Siksi on erittäin tärkeää, että valtuustoissa ja lautakunnissa on hyvä edustus kaikista

kuntalaisista. Siellä täytyy olla myös pienten lasten vanhempia. Kun sote-palvelut siirtyvät maakunnille, jäävät kuntien tehtäviksi erityisesti päivähoitoon, kouluun, liikuntaan ja nuorisotoimeen liittyvät palvelut, samoin maankäyttöön liittyvät päätökset, kuten leikkipuiston tai kevyen liikenteen väylän sijainnit — juuri niitä asioita, jotka erityisesti koskettavat lapsiperheitä. Siksikin on erityisen tärkeää, että päättäjien joukossa on myös pienten lasten vanhempia.

Arvoisa puhemies! Meidän 100-vuotias Suomemme on sitoutunut sekä kotimaisella lainsäädännöllä että kansainvälisillä sopimuksilla edistämään tasa-arvoa ja kitkemään kaikkinaisen syrjinnän. Hyväksymällä tämän lakialoitteen voimme poistaa yhden tasa-arvon epäkohdan ja varmistaa äideille yhdenvertaisemman mahdollisuuden osallistua politiikantekoon.

Tämä eduskunnan naisverkoston aloitteesta tehty lakialoite on siitä poikkeuksellinen, että sen on allekirjoittanut lähes 150 kansanedustajaa. Mukana on edustajia kaikista eduskuntaryhmistä. Sen vuoksi uskallan luottaa siihen, että tämä lakialoite ei hautaudu valiokuntaan. Se on hienoa nähdä.

17.15 **Katja Hänninen vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tuntuu todella hienolta olla tänään tässä salissa viemässä eteenpäin valiokuntaan lakialoitetta, johon on saatu melkein 150 allekirjoitusta. Vaikka tässä salissa tuntuu välillä, niin kuin tuossa kyselytunnillakin, että tunteet kuumenevat ja asiat laidasta laitaan menevät, niin meillä on myös paljon sellaisia asioita, joista olemme samaa mieltä ja joita me haluamme viedä yhdessä eteenpäin, ja se on hienoa ja antaa uskoa sille, että tämä eduskunta pystyy muuttamaan vanhoja käytäntöjä monellakin tapaa. Tämä on yksi niistä, ja se pitää todellakin saada mahdollisimman pian vietyä maaliin, koska ei ole hyväksi eikä oikein, että edustuksellisessa demokratiassa vaaleilla valitut, kunnallisissa luottamustehtävissä toimivat pienten lasten vanhemmat joutuvat eriarvoiseen asemaan, kun heidän vanhempainetuutensa pienenevät heidän saadessaan luottamuspalkkioita. Elikkä siinä mielessä täytyy kyllä nostaa hattua eduskunnan naisverkostolle ja meille kaikille, koska tämä on meidän yhteinen aloitteemme, ja toivon, että tällaisia yhteisiä aloitteita tässä salissa myös jatkossa tehdään.

Jos jotakin kiitosta nyt voi antaa myös hallitukselle tänä päivänä, niin se on tästä perhevapaauudistuksesta, joka on nyt lähdössä liikkeelle. Toivon myös, että tämäkin historiallinen uudistus saadaan vielä tällä vaalikaudella vietyä maaliin. Se lisää sitten aidosti perheiden valinnanvapautta. Nimenomaan sieltä lapsen näkökulmasta ja lapsen oikeuden näkökulmasta katsottuna me todellakin tarvitsemme näitä tasa-arvotekoja satavuotiaassa itsenäisessä Suomessamme — ne ovat näitä yksittäisiä, mutta ne ovat tärkeitä ja vaikuttavat monen lapsiperheen arkeen, elämään ja valintoihin.

Aina vain enemmän ja enemmän me tarvitsemme tuonne kunnallisiin ja myös valtakunnallisiin päätöksentekoelimiin pienten lasten vanhempia, koska monet päätökset vaikuttavat juuri heidän elämäänsä.

17.17 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Lämpimät kiitokset eduskunnan naisverkostolle ja sen puheenjohtajalle edustaja Sarkkiselle sekä edustaja Sirénille, joka asiaa on jo aiemmin ollut eteenpäin viemässä. Yli 150, vai oliko tasan 150, kansanedustajaa tässä on mukana, ja se tarkoittaa, että tätä asiaa on eteenpäin viemässä myös iso joukko mieskansanedustajia. Tämä esityshän itse asiassa koskee niin äitejä kuin isiäkin, ja on ihan yhtä lailla tärkeää, että vanhempainvapaa ei aiheuta — ei äideille mutta ei myöskään isille

— tällaista epäoikeudenmukaista tilannetta, mikä tällä hetkellä on ollut. Leijonanosa kodeissa vanhempainvapaalla olevista on tietysti äitejä, ja sen takia on hyvä, että hallitus on myös tähän asiaan nyt tarttumassa. Vanhempainvapaauudistus on päätetty laittaa valmistelussa liikkeelle ja ennen muuta niin, että siinä otetaan huomioon erilaiset perheet ja perheiden erilaiset tilanteet, lapset keskiössä, luonnollisesti, mutta niin, että me saisimme entistä enempi perheissä myös isät vanhempainvapaata pitämään ja ottamaan vastuuta sitä kautta. Valitettavan usein tilanne on se, että se valinta ei välttämättä ole ihan niin vapaaehtoinen kuin ehkä usein annetaan sitten vastustavissa puheenvuoroissa esille tuoda, ja sen takia on hyvä, että nyt tämä valmistelu liikkeelle saadaan osana näitä toimenpiteitä, joita lapsiperheiden eteen tehdään.

Olen täysin samaa mieltä siitä, että me tarvitsemme erilaisia ihmisiä päätöksentekoon. Nuoret äidit ja nuoret isät ovat tärkeitä tässä työssä, ja tärkeää on se, että tällaiset onnellisetkaan hetket, kun perheenlisäystä tulee ja pieniä lapsia perheisiin tulee, eivät katkaisisi sitä tärkeää työtä, jota kunnissa ja maakunnissa mutta myös valtakunnan tasolla tehdään.

On hyvä, että tämä naisverkoston aloite on nyt saanut näin runsaan kannatuksen eduskunnassa ja tulee varmasti kiireellisenä läpi hoidettua.

17.20 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Onpa upeaa tulla tänne uusittuun saliin käyttämään ensimmäistä puheenvuoroa naisverkoston eteenpäinviemästä hienosta aloitteesta. Itse asiassa pohdin sitä, että naisverkoston esille nostamat asiat ovat olleet keskimäärin historiallisia: on saatu oikeutta lasten kotihoitoon, ollaan tehty paljon muitakin asioita, ja tämäkin asia on itse asiassa mittakaavaansa paljon suurempi.

Tänään puhuimme osallisuudesta, ja on tärkeä asia, että siihen osallisuuteen, demokraattiseen vaikuttamiseen voivat osallistua kaikki. Tällä hetkellä on tilanne, että vanhempainpäivärahalla olevien ei oikeasti kannata osallistua demokraattiseen päätöksentekoon, koska he menettävät tulojaan, tipahtavat minimitasolle vanhemmuuspäivärahassa eli saavat 23 euroa vuorokaudessa — tosin tätäkin ollaan muuten nyt onneksi hyvän hallituksen toimesta nostamassa. On tärkeää, että kukaan ei ainakaan taloudellisesti kärsi siitä, että hoitaa yhteisiä asioita. Luulen, että tällä tulee olemaan iso merkitys sille, että yhä useampi nuori äiti ja nuori isä voi lähteä ehdolle ja toteuttaa ajatustaan ja viedä juuri sille ihmisryhmälle tärkeitä asioita eteenpäin. Vanhemmuus on toki kokonaisvaltaista, mutta yhteiskunnallamme ei ole varaa siihen, että lapsiaan kotona hoitavat syrjäytetään yksinomaan sinne kotiinsa taloudellisin rangaistuksin.

Itse pohdin sitäkin asiaa, että kun tulevaisuudessa teemme näitä uudistuksia vanhemmuuteen ja siihen liittyviin vapaisiin ja rahoitukseen, olisi varmasti hyvä, että erilaiset työllistymisen muodot pystyttäisiin yhä paremmin ottamaan huomioon, ja ehkäpä naisverkosto voisi ajan kanssa ruveta valmistelemaan sitä, kuinka lyhytkestoisia töitä ja osa-aikatöitä pystyttäisiin vielä paremmin yhteensovittamaan niin, että olisi kannuste myöskin sieltä kotoa hieman irrota muuallekin kuin luottamustehtäviin.

Tämä päänavaus oli aivan upea, ja tämä ei tokikaan koske pelkästään naisia vaan yhtä lailla miehiä, kuten usea edustaja tässä on todennutkin. Tämä oli esimerkki siitä, mitä naisverkosto voi saada aikaan. Onnea ja voimia puheenjohtajalle ja yhteistyötä tästä eteenpäinkin!

17.23 **Eva Biaudet r:** Talman! Naisverkostolla on kunniakas historia, ja sitten 90-luvun kulta-aikojen ehkä ei ole ollut niin paljon hyvää kerrottavaa. Silloin saimme aikaan subjek-

tiivisen päivähoidon, oli lähestymiskieltoa ja muuta, jotka oikeasti olivat hyvin radikaaleja ja isoja panostuksia, joihin sitten saimme yhteiskunnassa myöskin koko politiikan puoluekentän ylittävän tuen. Siksi on tietenkin iloinen asia, että naisverkosto jälleen on saanut aikaiseksi uudistuksen, joka todellisuudessa parantaa naisten asemaa huomattavasti. Vaikka on totta, että tässä on nyt kysymys pienten lasten isistä ja äideistä ja se siinä tilanteessa koskee yhdenvertaisesti jokaista, todellisuudessa tietenkin se on kohdistunut nimenomaan enemmän naisiin, koska perhevapaat pidetään epätasa-arvoisesti tänään.

Samalla tavalla kuin edustaja Heinonen, itse toivoisin, että tulevaan vanhempainvapaauudistukseen halutaan todellisuudessa panostaa, niin että todellisuudessa tapahtuu toimintatapojen uudistus ja jaamme tasaisesti, että emme vain jaa vähän enemmän hyvää jokaiselle, vaan panostetaan todellisuudessa. Se ehkä tarkoittaa, että myöskin budjetissa täytyy panostaa, jotta esimerkiksi naisten työllistymisastetta voidaan nostaa tulevaisuudessa.

Haluan kiittää ihan erityisesti puheenjohtaja, edustaja Sarkkista ja myöskin edellistä puheenjohtajaa, edustaja Raassinaa siitä, että he pitävät tätä naisverkostoa koossa, vaikka ehkä tasa-arvon tuulet eivät ole kovin suotuisat tällä hetkellä. Mutta ehkä tämä Suomen 100-vuotisjuhlavuosi auttaa meitä kaikkia panostamaan vähän lisää tasa-arvoon. Kuten me tiedämme, niin vaikka tasa-arvossa monesti on kysymys naisten asemasta, loppujen lopuksi tasa-arvon toteutuessa sen edistys koituu meidän kaikkien hyväksi sukupuolesta riippumatta.

17.25 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Kannatan tätä lakialoitetta lämpimästi, sillä monelle luottamushenkilölle on tullut yllätyksenä, että luottamustehtävästä maksettava palkkio alentaakin sitten päivärahoja. Naiset käyttävät edelleen suurimman osan perhevapaista, ja siksi tämä päivärahojen alentaminen koskee erityisesti nuoria naisia ja heikentää heidän mahdollisuuksiaan ja myös motivaatiotaan osallistua politiikkaan ja luottamustehtävien hoitamiseen. Minä olen kuullut vuoden sisällä useamman vanhempainvapaalla olleen naisen — tässä tapauksessa he olivat kaikki naisia — yllättyneen, kun heille on selvinnyt tämä nykyinen käytäntö. He ovat kertoneet, että tämä tuntuu jopa loukkaavalta, sillä ne lastenhoidon järjestelyt vaativat jo niin paljon organisointia, jotta pääsee sinne kokouksiin. Sitten kun on huomannut, että vielä päivärahatkin ovat leikkautuneet pois, niin kyllä motivaatio osallistumiseen joutuu tämmöisessä tilanteessa kovalle koetukselle.

Meidän pitäisi kaikin tavoin edistää pienten lasten vanhempien osallistumista kunnalliseen päätöksentekoon jo senkin takia, että kunnissa päätetään niin paljon juuri lapsiperheiden asioista. Tämä aloite on hyvä. Loistavaa, että täällä eduskunnassa on tälle niin vankka kannatus. Vaikka tämä on naisverkoston yhteinen aloite, minä haluan kyllä kiittää edustaja Sarkkista, sillä tiedän, että hän on ollut erittäin aktiivinen tässä asiassa. — Kiitos!

17.27 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä on salissa monta kertaa kuultu tässä keskustelussa, on erittäin ongelmallista, että pienen lapsen vanhempi joutuu eriarvoiseen asemaan osallistuessaan kunnalliseen päätöksentekoon ja politiikkaan, kun vanhempainraha ja äitiyspäiväraha on tämän vallitsevan lainsäädännön tulkinnan nojalla kokouspäiviltä leikattu minimiin. Tämä on outoa jo siinäkin valossa, että lapsia hoitava vanhempi on jo varsinaisen työpäivän ajan osaltaan hoitanut lapsiaan sen vuorokauden aikana, ja näin ollen tavallaan sitä työtä ei arvostettaisi ollenkaan. Se nykyinen käytän-

tö on epäreilu, ja se ei todellakaan kannusta siihen, että perheelliset nuoret aikuiset olisivat kunnallisessa päätöksenteossa mukana.

Olin itse aikanaan sellaisessa tilanteessa, kun minut valittiin Oulun kaupunginhallituksen puheenjohtajaksi, että vanhempainrahakausi oli juuri päättymässä sinä päivänä. Silloin taisin olla Suomen nuorin kaupunginhallituksen puheenjohtaja, ja elämäntilanne oli senkaltainen, että jos ei olisi ollut aikaisempaa poliittista kokemusta — taisi olla kolmas valtuustokausi meneillään — en olisi lähtenyt siinä tilanteessa, jos olisin tiennyt, ettei ainakaan taloudellisesti kannusteta siihen vastuun kantamiseen ja tulevaisuuden rakentamiseen.

Kiitokset tosiaan naisverkostolle, että ollaan tässä tilanteessa: lähes 150 allekirjoittajaa. Kiitos myöskin edustajakollega Sirénille tähän taakse, joka on itse asiassa juuri nyt nauttimassa vanhempainrahakauden toisesta viikosta ja on tehnyt tämän lakialoitteen pohjatyön itse asiassa jo viime syksynä. Näin ollen meille kaikille oli helppoa lähteä näitä allekirjoituksia viime kesän aikana tekemään lisää.

Arvoisa puhemies! Toivoisin, että kun nyt hallitus teki viime viikolla päätöksen, että perhevapaajärjestelmää uudistetaan, ja kun myöskin lakialoitteessa on lähes 150 allekirjoittajaa, niin hallitus ottaisi tämän nyt nopeasti myöskin, jotta tämä voisi edetä sitten viimeistään tämän perhevapaauudistusjärjestelmän ohessa, ellei sitten valiokunta katso, että pystymme tämän lakialoitteen laittamaan eteenpäin jo ripeämmin. — Kiitos.

17.29 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Hanna Sarkkisen ensimmäisenä allekirjoittama lakialoite sairausvakuutuslain 11 §:n 8 momentin muuttamisesta on aivan erinomainen lakialoite, ja toivon sydämestäni, että tämä erinomainen lakialoite menestyy ja tulee myös tähän suureen saliin päätettäväksi selkeänä hallituksen esityksenä, että se menestyisi. Tämä mielestäni näin Suomen itsenäisyyden juhlavuonna, 100 vuoden itsenäisyysjuhlavuonna, on erittäin hyvä senkin takia, että tämä tukee sekä tasa-arvoa että suomalaista demokratiaa.

On syytä muistaa tässä Suomen itsenäisyyden juhlavuonna, että suomalainen demokratia, suomalainen kansanvalta perustuu nimenomaan kunnalliseen itsehallintoon ja kunnalliseen päätöksentekoon, kunnalliseen demokratiaan. Kaikki tiedämme, että kunnanvaltuusto on Suomessa nykyisen perustuslain voimassa ollen ainut toimielin, jota ei erota mikään. Se on se demokratiamme kulmakivi, on ja pysyy. Sen takia on aivan äärimmäisen tärkeää, että ne valtuutetut, ne lautakuntien jäsenet, jotka työskentelevät, vaikka he ovat perheenisiä tai -äitejä, eivät joudu perheensä takia huonompaan asemaan kuin muut, elikkä nyt kun se palkkio tulee tilille, niin heitä ei siitä rangaista sitten, kun he saavat muita etuuksia. Sen takia toivon, että tämä lakialoite otetaan tässä talossa äärimmäisen vakavasti ja valiokunta käsittelee tämän nopeasti ja nimenomaan niin, että saisimme tämän lakialoitteen lain muotoon jo ennen kuin Suomi täyttää 100 vuotta. Se tekisi kunniaa suomalaiselle demokratialle, ja on syytä muistaa myös se, arvoisa rouva puhemies, että tässä asiassa taloudelliset arvot ovat hyvin vähäiset mutta demokratian ja ihmisten vaikuttamismahdollisuuksien kannalta tämän lakialoitteen vaikutukset ovat todella merkittävät.

Vielä kerran lämpimät kiitokset edustaja Hanna Sarkkiselle erinomaisesta työstä ja siitä, että hän on jaksanut tätä asiaa viedä eteenpäin ja kerännyt näin mahtavan määrän allekirjoituksia tähän lakialoitteeseen, toki edustajakollegoiden avustuksella, mutta erittäin hieno teko — siitä ihailevat kiitokset.

17.32 **Aila Paloniemi kesk:** Arvoisa puhemies! Naiset ovat eduskunnan alkutaipaleelta lähtien tehneet upeita, hienoja esityksiä, saaneet niitä läpi yhdessä. Ne ovat koskeneet usein lapsia, nuoria ja perheitä — esimerkiksi ensimmäinen sosiaalinen innovaatio, mielestäni näin voidaan sanoa, kouluruokailu, sehän oli eri puolueitten naisista koottujen parlamentaarikkojen aikaansaannos silloin kauan sitten. Upeaa. Ja nyt ollaan tässä. Olen erittäin ylpeä tästä aloitteesta, jossa on jopa 150 allekirjoittajaa ja jonka synnyssä naisverkosto on siis ollut ihan avaintekijä. Minäkin haluan tietysti kiittää Hanna Sarkkista ja kaikkia upeita naisia, jotka ovat tässä mukana, ja upeita miehiä myös.

Tästä meikäläisestä naisverkostosta — en malta olla nyt kertomatta — ollaan erityisen kiinnostuneita tuolla maailmalla. Matkustan paljon muun muassa Etyjin puitteissa eri maissa. Tämä naisverkosto tulee esille, ja ellei tule, minä nostan sen esille. Minä olen esittänyt jo kahteen kertaan, että emmekö voisi perustaa Etyjiin naisverkoston tapaista toimintaryhmää, ja siitä ollaan oltu kovin kiinnostuneita, ja uskonpa, että se pikkuhiljaa saa kannatusta ja että se myöskin menee läpi.

Toinen asia, mitä maailmalla myös ihastellaan — siitäkin on pakko kertoa — on se, että Suomi taitaa olla maailmassa yksi niitä harvoja maita, joissa naisten organisaatioita ja niiden toimintaa rahoitetaan budjetista. Tämä ei ole tavallista lainkaan. Eli me voimme olla kuitenkin monista asioista ihan ylpeitä. Ja kyllä nyt täytyy lähteä siitä, että täytyy tulla itsekin aktiivisemmin ajan puutteesta huolimatta naisverkoston toimintaan mukaan, ehdottomasti, [Eva Biaudet: Me tarvitsemme!] koska tällä joukolla saamme näköjään erittäin paljon aikaan.

Vielä lopuksi sanon lyhyessä puheenvuorossani sen, että minusta on kyllä erittäin outoa, erikoista ja kummallista, että pienen lapsen vanhempi on tähän saakka Suomessa joutunut näin eriarvoiseen asemaan osallistuessaan kunnallisen luottamustoimen hoitoon ja politiikkaan. Siinä ei ole siis kerta kaikkiaan mitään järkeä, kun me tarvitsemme naisia ehdottomasti kaikille tasoille lisää päättäjiksi. Se on aivan selvä asia.

Olen iloinen tästä, ja toivotan meille kaikille tsemppiä!

17.34 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitoksia naisverkostolle, sen puheenjohtaja Sarkkiselle ja pohjatyön tehneelle edustaja Sirénille. Minä haluan kiittää erityisesti naisverkostoa, että olette olleet minun poikani ja toivottavasti minun poikieni poikien asialla. On hienoa, että Suomen täyttäessä 100 vuotta voimme olla yhtenä miehenä ja naisena edistämässä tasa-arvoisuutta, mahdollistamassa kunnallista ja tulevaa maakunnallista päätöksentekoa.

Edustaja Mäkelä — eikö niin, meni nimi oikein — toi hyvin esille sen, että meillä on tälläkin hetkellä vielä erilaisia työsuhdeperusteisia korvauselementtejä. Meillä maksetaan kokouspalkkioita niille, jotka saavat ansion tai yrittämisen kautta olevaa ansionmenetyskorvausta, mutta meillä on sitten vielä yksi ryhmä, jossa ansionmenetyksiä ei tarvitse hakea, koska julkisella työnantajalla olevissa työsuhteissa maksetaan palkka näiltä kokouspäiviltä. Meidän on syytä ryhdistäytyä tässä kaiken kaikkiaan ja saattaa myös nimenomaan tämä ansionmenetyskorvaus samalle tasolle, ei niin, että heikentäisimme joltain, vaan rohkaistaan, ollaan avoimin mielin siinä, että me tarvitsemme päätöksentekijöitä. Monessa kunnassa ollaan siirtymässä valiokuntamalliin, joka on entistä enemmän sitouttava, ja uskon tapahtuvan maakuntahallinnossakin niin, että sinne tulee erityisiä valiokuntia. En usko, että järjestelmää voidaan muuten rakentaa. Sen vuoksi on erityisen tärkeää, että meillä eivät vanhempainrahakaudella olevat ihmiset ole syrjittyinä päätöksenteosta.

17.37 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kuulun niihin harvoihin, jotka eivät ole allekirjoittaneet tätä lakialoitetta, mutta ilokseni voin kyllä kertoa teille, että syy, miksi en tätä allekirjoittanut, oli se, että kun tähän nimiä kerättiin, olin itse vanhempainvapaalla.

Haluan tämän vanhempainvapaan merkityksen nostaa vahvasti esiin tässä salissa. Se on upea asia. Se mahdollistaa vanhemman, molempien vanhempien, mukanaolon pienen lapsen elämässä, ja siitä meidän pitää kyllä kynsin ja hampain pitää kiinni ja ennen kaikkea kannustaa siihen, että myös isät vanhempainvapaata enemmän pitäisivät. Tätä haluan ja toivon, että kaikki edistämme kaikin parhain keinoin.

Tämä lakialoite, joka on tehty ja joka on kerännyt yli 150 allekirjoitusta, on äärimmäisen hyvä, sillä se puuttuu tähän epätasa-arvoiseen asiaan, että vanhempainpäivärahat leikkaantuvat sen seurauksena, että kokouspalkkioita maksetaan. Tähän on auttamatta tehtävä muutos. Me tarvitsemme lisää nuoria mukaan päätöksentekoon, me tarvitsemme niitä ihmisiä, joita koskettavat arjen asiat siellä kunnissa. Me tarvitsemme lisää heitä kunnanvaltuustoihin, tuleviin maakuntavaltuustoihin ja niin edelleen päättämään niistä arjen asioista.

Ilokseni voin kyllä todeta senkin, että kun täällä on puhuttu naisten määrästä — edustaja Mikkonen toi hyvin esiin sen, kuinka paljon naisia meillä valtuustoihin on nyt valittu — niin tulen kunnasta, tulen kaupungista, mikä on yksi naisvaltaisimmista tällä hetkellä. Meillä Ähtärissä on yli puolet valtuutetuista naisia, ja olen siitä kyllä äärimmäisen ylpeä. Olen ylpeä myös viime kaudesta, sillä yksi viidesosa Ähtärin valtuustossa olevista sai kokea vanhemmuuden ilon, joten Ähtärissä näissä asioissa pyritään kyllä olemaan aina etunenässä ja olemaan aikaa edellä.

Tämä pienten lasten vanhempien mukanaolo politiikassa ja se, että jokaiselle annetaan mahdollisuus olla mukana politiikassa, aivan kuten äsken sanoin, on tietysti demokratian kannalta hyvä asia, mutta pitää sanoa, että kyllä siinä kynnystä on, että politiikkaan mukaan lähdetään. Itsekin kun kunnallisvaaliehdokkaita olen kerännyt — ja useimmat meistä ovat sitä tehneet — niin kyllä naisilla ja erityisesti nuorilla naisilla on suurempi kynnys lähteä mukaan yhteisistä asioista päättämään. Kysyä pitää ainakin kaksi tai kolme kertaa useammin kuin miehiä, ja monta kertaa jos se pallo jää sinne perheelle, että kumpi lähtee, niin se isäntä tuppaa sieltä ehdolle lähtemään. Eli me tarvitsemme lisää keinoja siihen, että luottamustehtäviin osallistuu pienten lasten vanhempia. Tämä lakialoite on siitä erinomainen. Sillä poistetaan näitä esteitä. Mutta haluan kiinnittää myös huomiota siihen, että erityisesti pienemmillä paikkakunnilla lastenhoito mahdollistetaan niihin aikoihin, kun näitä kokouksia on, sillä yleensä ilta-aikaan kokouksissa ollaan.

Haluan kiittää myöskin naisverkostoa tästä aloitteesta ja edustaja Sarkkista. Se, että kerää yli 150 nimeä lakialoitteeseen, ei ole mikään pieni juttu. Sitä on varmasti moni meistä täällä yrittänyt, ja tietysti on ollut naisverkoston vahva tuki siinä, että on meidän miestenkin nimiä siihen mukaan saatu. Tämä on hyvä aloite. Minä toivon todella, että lakivaliokunnassa valiokuntakäsittelyssä tämä huomioidaan asianmukaisella tavalla, ja minä toivon, että tämä eduskunta vie tämän tärkeän asian päätökseen.

17.40 **Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Haluan myöskin yhtyä näihin kiitoksiin naisverkostolle. Tämä on aivan erinomaisen tärkeä lakialoite. Todellakin tuntuu kohtuuttomalta, että luottamustehtävistä saatavat palkkiot leikkaavat vanhempainpäivärahoja. Tässä aloitteen tekstissä on hyvin huomioitu se, että kuitenkaan vanhempainpäivärahat eivät ole ainoa epäkohta. Toivoisinkin, että naisverkosto käyttäisi tässä nyt puhtia ja tarmoa ja perkaisi vähän lisää näitä, koska täällä on kyllä mainittu, että työttömyysetuuksien koh-

dalla tämä on jo huomioitu, mutta tiedän esimerkiksi omassa puolueessa tilanteen, että meillä on nuori mies, joka on kaksi kertaa selättänyt Kelan päätökset. Täytyy todeta, että se on sitten ollut oikeastaan vain hänen kohdallaan tehty linjaus, koska hänellä on vammaisuuden perusteella oleva eläketulo, joka on ollut kaksi kertaa vaarassa leikkaantua sen takia, että hän on saanut luottamusmiespalkkiota toimiessaan kunnallisissa luottamustehtävissä. Onhan tämä käsittämätöntä, että henkilö, joka vammastaan huolimatta haluaa osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan, on vaarassa menettää tulonsa sen tähden.

Täällä edustaja Savola nosti esille tämän tärkeän seikan, että etenkin pienissä kunnissa lastenhoidon saaminen kokousten ajaksi saattaa olla vaikeaa. Oikeastaan tänään on tietyllä tavalla historiallinen päivä, että noin 19 vuotta ja rapiat takaperin itse olin tarkastuslautakunnassa mukanani vajaa vuosikas tytär, joka siellä touhumatolla meni pitkin lattiaa, ja tänään hän on sitten itse osallistunut ensimmäistä kertaa samassa huoneessa Lapinlahden tarkastuslautakunnan kokouksiin. Totesin eilen illalla, kun häntä vähän jännitti sinne mennä, että harva siellä tuntee lattiaa myöten tämän huoneen niin hyvin kuin sinä, [Naurua] että sinun on helppo sanoa siellä, että kokemusta tästä tehtävästä on jo ihan sieltä 19 vuoden takaa. Joskus sanotaan, että nämä asiat voivat päättyä onnellisesti, toisinaan ne johtavat myöskin toisen polven poliitikoksi tulemiseen.

17.43 **Anna-Maja Henriksson r:** Värderade fru talman! Det här är ett alldeles fantastiskt initiativ av kvinnonätverket i riksdagen. Det är sällan så här många kan vara så överens om en så viktig fråga. Jag är oerhört glad över det, och vi ska vara stolta över att vi kan föra den här saken framåt. Det handlar faktiskt om att ge kvinnorna, familjerna en möjlighet till delaktighet i sina kommuner, att se till att vi bereder möjlighet att delta i beslutsfattandet.

Kyse on varsin, varsin tärkeästä asiasta. Silloin oikeusministerinä ollessani tehtiin demokratiapoliittinen selonteko, tehtiin ohjelma. Tiedetään se, että meidän pitää panostaa kaikin tavoin siihen, että me saamme enemmän ihmisiä politiikkaan, ja mikä on sitten sen tärkeämpää kuin että raivataan pois ne kaikki esteet, jotka ovat estämässä sitä, että varsinkin nuoret ja nuoret perheelliset lähtisivät mukaan. Sen takia tämä on arvokas aloite. Se on demokratian kannalta arvokas, se on naisten aseman kannalta arvokas, ja se on koko yhteiskuntamme näkökulmasta arvokas.

Haluan myös itse kiittää edustaja Sarkkista ja myös edustaja Siréniä, joka ei ole paikan päällä. Tämä on niin hyvä aloite, että jos tässä olisi urheilulajista kyse, niin silloin puhuttaisiin, että oli jo ilmiömäinen suoritus saada tähän näin paljon allekirjoituksia ja tätä näin hyvällä vauhdilla eteenpäin. Nyt minäkin toivon, että myös hallitus ottaisi tästä kopin, että saisimme tämän myös lakina valmiiksi tällä kaudella, koska tässä ei ole mitään syytä jarruttaa. Toivon, että asia menee myös ripeästi nyt valiokunnassa eteenpäin.

Sitten vielä lyhyt huomio siitä, että tiedän, että naisjärjestöt ja niitten rahoitus on ylipäänsä huonontunut viime vuosina, ja siinä on myös naisverkostolla ja koko eduskunnalla tekemistä, että me voimme nostaa naisjärjestöjen rahoitusta edelleen siitä, mitä se nyt tällä hetkellä on. Siitä myös koko yhteiskunta hyötyisi.

17.45 **Hannakaisa Heikkinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Harva lakialoite saa näin myönteistä saatekeskustelua, mutta yhdyn myös näihin edellisiin puheenvuoroihin siinä, että oikeastaan ihmettelen, miksi tämä on vasta nyt täällä. Sen takia myös haluan osallistua

näihin kiitoksiin, niihin tomeriin naisiin, jotka tämän saivat eteenpäin, elikkä kiitos, edustaja Sarkkinen ja edustaja Sirén poissa olevana.

Tässä on jo tämän keskustelun aikana hyvin monipuolisesti ja vuolaasti kehuttu, miksi tämä on tärkeä. Osaltani haluan tuoda keskusteluun myös sen, minkä takia on todella hyvä tämä keskustelu ja tämän lakialoitteen eteenpäin saattaminen juuri nyt. Syntyvyys on satavuotiaassa Suomessa sen historian alhaisinta. Samaan aikaan me kannamme huolta demokratiakehityksestä, erilaisten ihmisten, eri-ikäisten ihmisten osallistumisesta politiikkaan ja sen osallistumisprosentin alhaisuudesta. Tämä on hirmu tärkeä viesti meidän nuorille isille, äideille, miehille, naisille, että on suotavaa osallistua yhteisten asioitten hoitamiseen. Onhan todellakin näin, että nuorten perheiden tulot harvoin muutenkaan ovat niin korkeat. Tältäkin osalta voimme tukea sitä, ettei se ainakaan taloudellisista syistä jäisi kiinni, etteikö osallistuisi oman kunnan tai tulevaisuudessa oman maakunnan päätöksentekoon. — Kiitoksia.

17.47 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Todellakaan vanhempainrahakaudella olevien ihmisten ei pidä olla millään tavoin luottamustoimien hoitamisen suhteen tarkoituksellisesti epätasa-arvoisessa asemassa verrattuna muussa elämäntilanteessa oleviin ihmisiin, jotka ovat valmiit ottamaan vastuuta yhteiskunnallisista asioista ja päätöksenteosta kuntatasolla. Siksi tämä ansioituneiden edustajien ja naisverkoston yhteinen lakialoite on erittäin tärkeä ja tarpeellinen.

Arvoisa puhemies! Edustaja Savola ottikin tässä jo aikaisemmin esille vanhempainrahan leikkaantumisen ohella erään toisen epätasa-arvoa luovan asian, jossa on hyvin eri käytänteitä eri kunnissa, mikä myös vaikuttaa mahdollisuuteen osallistua päätöksentekoon. Ellei nimittäin kunnissa todella haluta järjestää ja mahdollistaa lastenhoitoa asianmukaisella tavalla luottamustoimien hoitamisen ajaksi, niin se ei kyllä kannusta lapsiperheiden vanhempia päätöksentekoon osallistumaan. Sitä me totta vieköön kuitenkin tarvitsemme. Ehkäpä siinä kohtaa olisikin asiaa tarkasteltava kenties naisverkostossa tai muualla täällä, tätä asiakohtaa uudelleen huolellisemmin, mitä lainsäädäntö siitä sanoo.

Ei esimerkiksi ole asianmukaista tarjota alle 3-vuotiaalle tai jopa aivan vauvaikäiselle lapselle päiväkotipaikkaa kokousten ja luottamustehtävien hoitamisen ajaksi, vaan silloin voi olla tarpeen tarjota hoitajaa kotiin tämän perheen avuksi, jos ei asia muuten järjesty. Mutta kunnat eivät kaikkialla kyllä näitä asioita ole kuntoon hoitaneet, ja ellei näin tapahdu, niin ehkä meidän täytyy täällä hoitaa sitten asia lainsäädännön kautta kuntoon.

17.49 **Sirpa Paatero sd:** Arvoisa rouva puhemies! Toivon, että me olemme joskus tilanteessa, että naisverkoston ei tämmöistä työtä enää tarvitse tehdä [Eva Biaudet: Unelma!] siitä syystä, että meillä olisi kaikki tasa-arvoisesti jo lähtökohtaisesti ajateltuna. Tässä tapauksessa kuitenkin nämä, niin kuin on todettu, kohdistuvat enemmän tietysti naisiin, koska naiset hoitovapaalla ja vanhempainvapaalla enemmän ovat.

Naisten voimasta minulle on opetettu Kotkassa, josta tulen. Meidän talousjohtajamme, joka nyt on jo pitkään ollut eläkkeellä, sanoi, että siitä hän tiesi, että on tosi kyseessä, kun viiden eri puolueen naiset tulivat samaan aikaan hänen ovenpieleensä — että sitten on parempi kuunnella. Ja ehkä tämä 150, vaikka tässä ovat myöskin miehet olleet mukana allekirjoittamassa, on vähän samanlainen: on riittävän paljon porukkaa yhtä mieltä, ja vaikka ovat eri puolueista, on joku yhteinen nimittäjä.

Tämä on varmaan talouskysymys kyllä, mutta enemmän minä ajattelen, että tämä on tasa-arvokysymys ja demokratiakysymys. Kyllä me kaikki tiedämme, että kunnallisista luottamustoimista saatavat eurot per kokous ovat aika pienet. Sen jälkeen niistä maksetaan 30 prosenttia, tai jotkut paljon enemmän, ensin veroa ja sen jälkeen vielä puolueille, eli ei siitä nyt ihan hirvittävästi jää. Mutta sekin on tietenkin hyvä lisä. Mutta jos se vielä vähentää vanhempainrahaa, niin sehän on ihan kohtuuton tilanne. Mutta sitä enemmän tämä on minun mielestäni vielä demokratia-asia, sillä meillä on yhä edelleen vain se 39 prosenttia naisia valtuustoissa. Toinen asia, mistä minä olen demokratiassa huolissani, ovat viime kuntalain jälkeen tehdyt muutokset elikkä kunnallisten luottamustoimien paikkojen vähentäminen. Vähennettiin todella rajusti valtuutettujen määriä, vähennettiin lautakuntien määriä, pienennettiin lautakuntien kokoja ja jossakin kokonaan luovuttiin lautakunnista. Tämä jos mikä vähentää perustason demokratiaa elikkä lähellä ihmistä olevan päätöksenteon tekemistä ja yhteyttä kuntalaisiin. Ja se liittyy tähän tämän demokratian osalta.

Kotkasta esimerkki viimeiseksi: meillä on minun tietääkseni [Puhemies koputtaa] ensimmäisen kerran ikinä sekä valtuuston että hallituksen puheenjohtajana nainen.

17.51 **Markku Pakkanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Itse myös kuulun niihin henkilöihin, jotka haluavat kiittää lakialoitteen tekijöitä. Tämä on tärkeä asia nimenomaan siitä syystä, että saadaan nuoret perheen vanhemmat, äidit ja isät, mukaan kunnalliseen päätöksentekoon ja mahdollistetaan se sitten heille. Vaikka tässä on nyt kovasti korostettu tätä 150:tä allekirjoittajaa, minulla on täysi syy uskoa, että täällä salissa on noin 200 päättäjää, jotka tulevat tämän asian hyväksymään. En näe, että tässä on kellään mitään sellaista kohtaa, miksi tätä asiaa alettaisiin vastustamaan.

Täällä on nostettu esiin myös muita epäkohtia. Itse haluaisin myös kiinnittää huomiota siihen, mihinkä edustaja Myllykoskikin, että esimerkiksi yrittäjien ansionmenetyskorvaukset tulisi huomioida. Se ei toki kuulu tähän kyseiseen lakialoitteeseen, mutta toivoisin, että tulevaisuudessa tähänkin löytyisi selkeä järjestelmä, millä tämä ansionmenetys korvataan, jotta saataisiin erilaisissa ammateissa ja tehtävissä olevia isiä ja äitejä mukaan päätöksentekijöiksi.

17.52 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Nämä runsaat allekirjoitukset ja tänään lausutut kannustavat sanat antavat todella uskoa siihen, että tämä asia etenee positiivisessa hengessä ja tämä epäkohta saadaan korjattua. Minulla on täällä melkein korvat jo punaisina näistä lukuisista kehuista ja kannustuksista ja kiitoksista, joita täällä on lausuttu naisverkostolle ja minulle, ja haluan kyllä korostaa, että tämä oli naisverkoston yhteinen ponnistus ja jokainen siellä omassa ryhmässään aktiivisesti keräsi nimiä. Ja haluan kyllä erityisesti kiittää edustaja Siréniä, jonka tekstien pohjalle tämä aloite tehtiin. Tämä todella osoittaa sen, kuinka yhteistyössä on voimaa ja kuinka naisverkostossa on myös voimaa.

Arvoisa puhemies! Kuntapolitiikka ja kunnallinen päätöksenteko on erittäin tärkeää, ja on erittäin tärkeätä, että kaikilla on tasa-arvoiset mahdollisuudet osallistua päätöksentekoon ja että siihen kannustetaan — ja varsinkaan siitä ei pidä rangaista. Me tarvitsemme nämä pienten lasten isät ja äidit osallistumaan päätöksentekoon, koska, kuten täällä on jo todettu, se kynnys kuntapolitiikkaan lähtemiseen on muutenkin aika korkea, ja kyllä jokainen meistä tietää, että niiden ehdokkaiden kaivelu on välillä vaikeata, ja usein varsinkin naiset tuppaavat kieltäytymään, joten ei pidä ainakaan lainsäädännöllä luoda mitään ylimääräisiä kynnyksiä, vaan kyllä lainsäädännön pitää tasa-arvoisesti kaikkia kohdella. Kun-

nissa ja jatkossa maakunnissa on todella monenlaisia luottamustehtäviä, joten toivon, että valiokuntakäsittelyssä näitä rajauksia pohditaan tarkasti — sitä, minkälaiseksi tämä lain pykälä kirjoitetaan — jottei tämä aloitteen eteneminen ainakaan siihen tyssää, että ne määrittelyt eivät jotenkin ole kaikilta osin kunnossa. Pidetään huolta siitä, että tämä etenee hyvässä hengessä.

Elikkä kiitoksia vielä kerran kaikille allekirjoittaneille ja asiaa edistäneille, ja kiitoksia tästä keskustelusta. Uskon ja toivon, että me saisimme tästä hienon Suomen 100-vuotisjuhlan tasa-arvo- ja demokratiateon.

17.55 **Krista Mikkonen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! On ollut hienoa kuunnella tätä keskustelua, joka on ollut varsin yksimielinen, ja kaikki näkevät sen, miksi tämä lakialoite tarvitaan ja tämä epäkohta pitää poistaa. Tässä keskustelussa on tullut esiin muitakin semmoisia epäkohtia, isompia ja pienempiä, joita me varmasti naisverkoston työvaliokunnassa voimme jatkotyöstää eteenpäin.

Yksi asia, joka tässä nousi esiin liittyen nimenomaan tähän pienten lasten vanhempien mahdollisuuteen osallistua kunnalliseen päätöksentekoon, on tämä lastenhoidon järjestäminen kokousten ajaksi. On totta, että kunnat voivat itse määritellä, miten sen järjestävät, ja itse asiassa muistan kyllä omalta kohdaltani, kun olin jo ennen lapsia aktiivinen kunnallispolitiikassa ja sitten lasten tulon jälkeen myös sitä jatkoin, että kyllä meillä Joensuussakin se oli semmoinen asia, mitä he eivät olleet oikein tiedostaneet eivätkä olleet ymmärtäneet, että tämä asia pitää hoitaa kuntoon. Omalla kohdallamme se meni aivan loistavasti, palkkasin aina lastenhoitajan kotiin kokousten ajaksi: Mannerheimin Lastensuojeluliiton hoitaja tuli kotiin, ja siitä tuli selvät kuitit, joita oli helppo sitten viedä kaupungille, ja he maksoivat sitten korvaukset takaisin. Itse asiassa halusin tuoda tämän esimerkin tähän sen takia — kun täällä on salissa nyt valtava joukko eri puolilla Suomea toimivia kuntapäättäjiä — että te huolehtisitte omissa kunnissanne siitä, että tämä lastenhoito tulee järjestettyä ja nimenomaan tarkoituksenmukaisella tavalla. Varmasti se hoitaja kotiin on se kaikkein fiksuin tapa, koska nämä kokoukset ovat yleensä ilta-aikaan. Toivon, että tätä viestiä viette siellä eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

18. Lakialoite laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Lakialoite LA 28/2017 vp Eva Biaudet r ym.

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

17.57 **Eva Biaudet r** (esittelypuheenvuoro): Värderade talman! Under de senaste veckorna har vår nuvarande asylpolitik varit i brännpunkten i den offentliga debatten på många

sätt. Först de fruktansvärda dåden i Åbo där en asylsökande knivhögg ett flertal kvinnor varav två dog, och som naturligtvis ledde till rädsla, ilska och många ännu obesvarade frågor. Denna veckas nyheter har varit avvisningsförfarandet för två familjer från Afghanistan i Mellersta Finland, där asylsökande och demonstranter hindrade polisen att verkställa avvisningen i det ena fallet i Jyväskylä och det andra i Kyyjärvi, där en far och ett dagisbarn togs i förvar medan mamman och en baby i familjen försvann.

I den här byggnaden vet vi också att en rad lagändringar har gjorts under de senaste två åren som en reaktion till de drygt 32 000 asylansökningar som Finland tog emot 2015. De ändringarna kunde inte hindra det som skedde i Åbo, och det är viktigt att vi är ärliga och konstaterar att kanske ingen lagändring eller ingen myndighetsinsats hade kunnat förhindra detta. Vi kan inte i alla lägen förhindra ondska.

Däremot anser vi i svenska riksdagsgruppen som gjort lagmotionen om ändringen av utlänningslagen att det är skäl — i ljuset bland annat av att småbarnsfamiljer nu utvisas till krigshärjade länder och våld — att ompröva beslutet att ta bort möjligheten till humanitärt skydd ur utlänningslagen. Det är viktigt att minnas att EU:s asylregelverk är en miniminivå som alla EU-länder förväntas acceptera, även de allra mest restriktiva såsom Ungern och Slovakien som denna vecka fick avslag på sitt besvär i EU-domstolen mot ansvarsfördelningsmekanismen i EU.

Kriterierna både för asyl och uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov i 87 och 88 § i utlänningslagen är ytterst strikta och bygger på en detaljerad individuell prövning. Jag ställer mig frågande till om asyl- och uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov egentligen ens skiljer sig från varandra när det gäller kriterierna och huruvida till exempel kvinnors ställning eller barnets bästa ens tillräckligt kan beaktas i dessa snäva ramar.

I jämförelse åtminstone med nordiska EU-länder är också vår praxis väldigt sträng. År 2016 var endast 27,4 procent av alla beslut positiva, 27,4 jämfört med 60 procent i Sverige och 72 procent i Danmark. Våra myndigheter och regeringen hävdar att våra tolkningar är i linje med dem i andra EU-länder, men våra siffror pekar på ett annat håll.

Tällä hetkellä Suomen turvapaikkalainsäädännön toimeenpano on varsin tiukka myös kansainvälisessä vertailussa. Maahanmuuttoviraston tilastojen mukaan 28 000 päätöksestä hakemuksiin kansainvälisestä suojelusta vuonna 2016 vain vähän yli 7 700 oli positiivisia, eli 27,4 prosenttia, kun vastaavat luvut Ruotsin kohdalla olivat 60 prosenttia ja Tanskan kohdalta 72 prosenttia. Vaikka meillä on eroavaisuuksia meidän maidemme välillä, niin erot ovat silti huomattavia.

Kynnys, jolloin joko turvapaikan tai toissijaisen suojelun edellytykset täyttyvät, on nyt erittäin korkea. Muun muassa sukulaisten sieppaukset, hakijaan kohdistuneet vakavat väkivallanteot tai kidutus tai toistuvat uhkaukset eivät Maahanmuuttoviraston tulkinnan mukaan muodosta perustetta suojelun myöntämiselle. Myös ilman huoltajaa tulleet alaikäiset turvapaikanhakijat saavat kielteisiä päätöksiä perheenjäsenten huolenpitoon vedoten, vaikkei perheenjäseniä ole mahdollista jäljittää. Turvapaikanhakijoiden kotimaan heikentynyttä turvallisuustilannetta ei ole pidetty perusteena tiukan soveltamiskäytännön muuttamiselle.

Voidaan siis perustellusti pelätä, että Suomen turvapaikkalainsäädäntö ja sen soveltaminen johtaa tilanteisiin, joissa kielteisen päätöksen saaneet henkilöt joutuisivat kotimaassaan erittäin vakavien oikeudenloukkausten kohteiksi, ja Suomi saattaa näin loukata eri ihmisoikeusvelvoitteista nousevaa palautuskieltoa. Suomen perustuslaissa tai tulkinnoissa

Suomen kansainvälisistä ihmisoikeusvelvoitteista ei kuitenkaan ole tapahtunut mitään perustavanlaatuista muutosta, joka oikeuttaisi oleskeluluvan suojelun epäämiseen tilanteessa, jossa henkilö on hengenvaarassa tai vakavien oikeudenloukkausten vaarassa kotimaassaan, vaikka tämä vaara ei olisi ulkomaalaislain nykyisen tulkintakäytännön mukaan tarkkaan yksilöitävissä.

Vi ser nu att ett allt större antal personers rätt till mottagningsservice avbryts 30 dagar efter förvaltningsdomstolens beslut. En del av dem kunde troligen få uppehållstillstånd även genom beslut i besvärsinstanserna om utlänningslagen gav en möjlighet till en individuell människorättsbaserad prövning där en helhetsmässig prövning av till exempel barnets bästa skulle vara möjlig.

Den situation vi har, med en växande skara förtvivlade individer och där polisen inte har en annan möjlighet att verkställa avvisningsbeslut, är ohållbar och omänsklig och inte i samklang med Finlands människorättsförpliktelser och humanitära ansvar. Avvisningar nu till exempel till Irak, där den irakiska regeringen enligt siffor från juni 2017 måste ta ansvar för 3,2 miljoner internflyktingar och 11 miljoner personer i behov av humanitär hjälp, innebär en betydande ytterligare börda.

Därför, värderade talman, bör utlänningslagen ändras på det sätt som föreslås i lagmotionen.

18.04 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämä lakialoite on hieman erikoinen esimerkki siitä, että kun hallitus kerrankin tekee jonkin hyvän, kannatettavan ja vastuullisen päätöksen, joku oppositiosta onnistuu vastustamaan sitäkin. Muutoshan ei ollut käytännössä suuri mutta kuitenkin oikeansuuntainen.

Kansainvaelluksen maailmassa Suomella ei voi olla ylimääräisiä maahanmuuton vetovoimatekijöitä. Jo tällä hetkellä Euroopassa on liikkeellä sellaisia määriä sosiaaliperäisiä maahanmuuttajia, joista pienen osankaan elättämiseen resurssimme eivät mitenkään voi riittää. Humanitäärinen suojelu oli mahdollista ja syytä poistaa ulkomaalaislaista juuri siksi, että se oli ylimääräinen niin sanottu Suomi-lisä, jota EU tai kansainväliset sopimukset eivät meiltä edellyttäneet. Jos se nyt palautettaisiin, se olisi kuin kutsu sellaisille, jotka eivät ole oikeutettuja turvapaikkaan tai toissijaiseen suojeluun. Ajatuskin on vastuuton.

Tämän lisäksi kummaksun suuresti aloitteen perusteluihin sisäänrakennettua epäluottamusta suomalaista oikeusvaltiota kohtaan. Sanotaan "perustelluksi", että "Suomen turvapaikkalainsäädäntö ja sen soveltaminen johtavat tilanteisiin, joissa kielteisen päätöksen saaneet henkilöt joutuisivat kotimaassaan erittäin vakavien ihmisoikeusloukkausten kohteeksi". Näin sanoo käytännössä koko RKP:n ryhmä, kuten myös vihjaa maamme virkamieskoneiston olevan poliittisesti ohjattu. Kuitenkin juuri eilen RKP oli mukana puoluejohtajien julistuksessa, jossa viestitettiin luottamuksesta oikeusvaltiota kohtaan. Miten asia nyt on? Kiistääkö RKP suomalaisen oikeusvaltion vai uskooko se sen toimintaan?

Arvoisa puhemies! Se, mitä voidaan perustellusti väittää, on, että Suomessa on vähintään eräs maailman anteliaimmista turvapaikkakäytännöistä ja että Suomessa on eräs maailman parhaista oikeusturvajärjestelmistä. Tämän yksinkertaisesti täytyy riittää. Henkilö, joka ei täällä suojelua saa, ei saisi sitä muualtakaan eikä sitä tarvitse. Minun mielestäni meidän kaikkien tulisi lähteä siitä, että turvapaikkajärjestelmä ei voi perustua mielivaltaan ja kokonaisten alueiden tai maiden lähtökohtaisesti vaaralliseksi julistamiseen vaan yksi-

lökohtaiseen harkintaan. Tähän ei mielestäni tarvita ohituskaistaa periaatteellisista syistä, ja sen lisäksi ohituskaista olisi käytännössä täysin kestämätön.

18.07 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Viime päivien tapahtumat ovat ymmärrettävästi nostaneet fokukseen palautukset nimenomaan Afganistaniin. On totta, että Afganistan on varmasti yksi maailman turvattomimmista maista ja Suomi on yksi maailman turvallisimmista maista. Se, että Afganistan on niin turvaton kuin on, ei kuitenkaan oikeuslaitoksemme tulkinnan mukaan tarkoita sitä, etteikö Afganistanissa olisi alueita, jonne voidaan turvapaikanhakijoita palauttaa tilanteessa, jossa heidän ei ole katsottu olevan turvapaikan tarpeessa, ja tilanteissa, joissa on katsottu, että myöskään toissijaisen suojelun kriteerit eivät heidän kohdallaan täyty.

Kun Afganistanin turvallisuustilanne kuitenkin on huono ja saattaa kehittyä vieläkin huonommaksi, on tärkeätä, että Maahanmuuttovirasto asiantuntijavirastona näissä asioissa hyvin tarkoin seuraa Afganistanin turvallisuustilannetta. Huomasin — olikohan tänä aamuna Aamu-tv:ssä — että viraston edustajat ovat myös henkilökohtaisesti menossa paikan päälle tilannetta arvioimaan, joka tutustuminen paikan päällä on varmasti hyvä lisä niihin arvioihin, mitä eri raporttien ja eri tahojen arvioiden perusteella Afganistanin tilanteesta tehdään. Tilannetta on tarkoin kyllä seurattava, ja varsinkin hazara-vähemmistön kohtalo ja kohtelu Afganistanissa on usein hyvin julmaa, ja joka tapauksessa heitä ahdistellaan afganistanilaisessa yhteiskunnassa, ja tätä on jatkunut jo vuosikausia. Kuten edustaja Räsänen kyselytunnilla toi esiin, niin varsinkin hazara-vähemmistöön kuuluvien turvapaikanhakijoiden kohdalla tarvitaan hyvin tarkkaa punnintaa ja herkkyyttä ymmärtää afganistanilaisen yhteiskunnan eri tilanteita.

Nyt edustaja Biaudet ja hänen ryhmätoverinsa esittävät muun muassa tähän tilanteeseen sopivaksi ratkaisuksi sen, että humanitäärisen suojelun kategoria palautetaan suomalaiseen lainsäädäntöön. Haluan ensin todeta tästä terminologiasta sen, että mediassa usein puhutaan siitä, että Suomessa on poistettu humanitäärinen suojelu. No, ei todellakaan ole. Koko turvapaikka-asia, koko kansainvälinen suojelu perustuu humanitääriseen suojeluun. Meiltä ei ole poistettu humanitääristä suojelua. Sen sijaan meidän lainsäädännöstämme on poistettu kolmas, erityinen kategoria turvapaikan ja toissijaisen suojelun lisäksi eli tämä niin sanottu humanitäärisen suojelun kategoria. Nyt edustaja Biaudet ja hänen ryhmätoverinsa esittävät sen palauttamista.

En ole tämän aloitteen kannalla ja kysynkin, missä muissa Pohjoismaissa tai missä muissa Euroopan unionin maissa on tällainen kolmas humanitäärisen suojelun kategoria, joka meillä Suomessa aikaisemmin oli. En ainakaan tiedä, että missään, vaan sikäli kuin tiedän, niin muut unionin maat, muut Pohjoismaat ovat tyytyneet niihin kahteen kategoriaan, jotka Suomenkin lainsäädännössä ovat, jotka kategoriat ovat siis varsinainen turvapaikka eli pakolaisstatus, jos henkilöä vainotaan, ja sitten niin sanottu toissijainen suojelu, jos henkilöä ei henkilökohtaisesti vainota mutta hänen palauttamisensa maahan voisi johtaa kuolemanrangaistukseen, kidutukseen, muuhun ihmisarvoa loukkaavaan kohteluun tai jos maan yleinen turvallisuustilanne on niin huono, että siitä seuraa hänelle henkilökohtainen riski joutua väkivallan kohteeksi. Kun tätä humanitäärisen suojelun kategoriaa ei ole missään muussa Suomeen rinnastettavassa maassa, niin en ymmärrä, miksi se pitäisi sitten Suomeenkaan palauttaa.

On ihan hyvä, että edustaja Biaudet kiinnitti huomiota niihin lukuihin, jotka kertovat ratkaisukäytännön mahdollisista eroista esimerkiksi eri Pohjoismaiden kesken. On hyvä, että

Maahanmuuttovirastossa pyrittäisiin arvioimaan, miksi prosentit myönnetyistä oleskeluluvista verrattuina kiellettyihin ratkaisuihin poikkeavat Suomessa muista maista, esimerkiksi muista Pohjoismaista tai Saksasta, sikäli ja silloin kun poikkeavat. Totta kai syynä voi olla juuri turvapaikanhakijoiden erilainen koostumus, mutta on hyvä selvittää näitä asioita.

Herra puhemies! Jos Suomi sisällyttäisi lainsäädäntöön oman erillisen humanitäärisen suojelun kategorian, uskon vakaasti siihen, että se johtaisi siihen, että meillä saisi kansainvälistä suojelua herkemmin ja matalammalla kynnyksellä kuin muista Pohjoismaista tai muista Euroopan unionin maista. On selvää, että tällainen matalamman kynnyksen mahdollisuus saada Suomesta oleskelulupa humanitäärisin perustein, tässä tapauksessa humanitäärisen suojelun kategorian perusteella, merkitsisi sellaista vetovoimatekijää juuri Suomen kohdalle, jota en pidä toivottavana.

Olemme joskus aikaisemmin edustaja Biaudet'n kanssa olleet eri mieltä siitä, oliko Suomella loppuvuodesta 2015 joitakin erityisiä vetovoimatekijöitä, jotka johtivat siihen, että juuri Suomeen saapui esimerkiksi tuhansia nuoria irakilaisia miehiä, jotka saapuivat tänne useiden turvallisten maiden kuten Itävallan, Saksan, Tanskan ja Ruotsin halki. Olen edelleen täysin vakuuttunut siitä, että ellei olisi ollut esimerkiksi perheenyhdistämiseen liittyviä tai muita erityisiä vetovoimatekijöitä Suomen kohdalla, niin eivät nämä ihmiset olisi juuri tänne pohjan perälle Suomeen saakka tulleet.

Herra puhemies! Tästä asiasta riittäisi paljon ja pitkästi puhuttavaa, mutta kun aika kuluu, niin totean vain, että mielestäni meidän turvapaikkapolitiikkamme on hyvä olla linjassa muiden Euroopan unionin maiden kanssa — nyt tarkoitan mainstream-maita, en tarkoita Unkaria tai vastaavia — ja ennen kaikkea muiden Pohjoismaiden kanssa.

18.14 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustaja Zyskowiczia, joka kuitenkin suostui myöntämään, että Suomen käytäntö on tällä hetkellä kovin paljon tiukempi kuin muissa Pohjoismaissa ja että pitää selvittää, mistä se johtuu. Siinä mielessä kynnyshän meillä on huomattavasti korkeammalla kuin muualla ainakin lukujen muodossa. Siitä, mikä on se syy, meillä ehkä on sitten eri analyysi. Mutta mielestäni kysymys on todellakin ongelmallinen, jos me luulemme, että meillä on samat säännöt voimassa kuin muissa maissa, ja silti meidän lukumme ovat niin täysin erilaiset. Meillä on niin kuin aivan täydentävät luvut, jos katsoo prosenttilukuja.

Mutta mielestäni on kysymys myös siitä, että tilanne on todella vaikea. Minä näen, että se tilanne, mikä oli 2015, oli poikkeuksellinen, mutta en myöskään näe sellaista vaihtoehtoa, että Eurooppa ei kantaisi vastuuta näistä hädässä olevista ihmisistä. Siksi on myös tärkeää pohtia sitä, miten voisimme jakaa vastuuta hädässä olevista ihmisistä paremmin, myöskin esimerkiksi heistä, jotka ovat Irakissa tai Afganistanissa. Toivottavasti tämä Afganistanin turvallisuusarvio [Puhemies koputtaa] muuttuu mitä pikimmin.

18.15 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esitin puheenvuorossani itse asiassa edustaja Biaudet'lle yhden kysymyksen, ja kun hän otti vastauspuheenvuoron, niin odotin, että hän olisi vastannut kysymykseen. Eli missä muissa maissa on tällainen kolmas kategoria, humanitäärisen suojelun kategoria tai vastaava?

Mitä tulee näihin erilaisiin prosenttilukuihin myönteisistä päätöksistä, niin tämä edustaja Biaudet'n aloite on valmisteltu hyvin perusteellisesti ja ansiokkaasti, ja lähdin siitä, että siinä esitetyt luvut ovat varmasti oikeita, ja kun tällaisia lukuja on, niin on mielestäni hyvä ja asiallista selvittää, mistä nämä erot johtuvat. En ottanut varsinaisesti kantaa siihen, mis-

tä ne johtuvat. Uskon, että siinä voi olla useampikin vaikuttava tekijä. Ennen kaikkea tietysti on kyse siitä, missä tilanteessa olevia turvapaikanhakijoita eri maihin tulee, koska jokaisen kohdalla tehdään yksilöllinen ratkaisu. Mutta eroja, joita on, on hyvä yrittää ymmärtää ja selvittää, mistä ne johtuvat.

18.16 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En muistanut vastausta juuri siihen kysymykseen, mutta mielestäni se relevantti osa on nimenomaan se, kun olemme vertailleet, miten se käytännössä toteutuu, että näyttää siltä — sitäkään en voi tietää, mutta näyttää siltä — kuin nämä meidän kaksi kategoriaa olisivat tiukentuneet myöskin sen jälkeen, kun me olemme poistaneet tämän kolmannen oleskeluluvan kategorian, koska näyttää siltä, kun katsoo lukuja, että ennen mahtui enemmän näihin kahteen ensimmäiseen. Siksi ei ehkä tuntunut niin relevantilta silloin, kun se poistettiin, mutta nyt näyttää siltä, että se on tiukentunut, ja samalla on huomattava osa, joka näyttää muissa Pohjoismaissa mahtuvan näihin kahteen ensimmäiseen kategoriaan, ja he saavat sitten oleskeluluvan sillä perusteella.

Tyydyn siihen, että jos käytäntö muuttuu, niin se voi olla ihan hyvä ratkaisu, mutta jollei, niin sitten se kolmas antaa mahdollisuuden arvioida vähän laajemmin myöskin olosuhteita, kuten lasten etua, [Puhemies koputtaa] kidutuksen mahdollisuutta ja niin edelleen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.18 **Juho Eerola ps:** Arvoisa puhemies! Ihan tähän alkuun haluan vastata tähän edustaja Zyskowiczin esittämään kysymykseen, johon edustaja Biaudet ei löytänyt vastausta: ei tällaisia maita Euroopassa ole.

Vasemmistoliiton, RKP:n, vihreiden ja SDP:n puoluejohtajat julkaisivat maaliskuussa yhteisen vetoomuksen tilapäisen oleskeluluvan saamiseksi vaihtoehtona näille pakkokäännytyksille. Puoluejohtajat kuvailivat vetoomustaan inhimilliseksi. Muiden vain puhuessa on RKP lähtenyt nyt, kuten kuulimme, toimiin tämän asian edistämiseksi. Edustaja Biaudet esittää lakialoitteessaan, että niille henkilöille, joilla ei ole edellytyksiä saada turvapaikkaa tai toissijaista suojelua, myönnettäisiin oleskelulupa humanitäärisen suojelun perusteella. Perusteeksi esitetään muun muassa mahdollista ympäristökatastrofia tai henkilön kotimaassa vallitsevaa turvallisuustilannetta.

Humanitäärinen suojelu poistettiin, kuten kuultiin, viime vuonna, ja nyt Biaudet väittää aloitteen esittelytekstissä, että nykytilanteessa Suomi saattaa loukata eri ihmisoikeusvelvoitteista nousevaa palautuskieltoa. Mutta mitä oli ulkomaalaislaissa ollut kirjaus humanitäärisestä suojelusta? Oliko se kenties ihmisoikeus? Oliko se jotain sellaista, mitä YK valvoo ja mitä toteutetaan jokaisessa sivistysvaltiossa? Vai oliko kenties niin, että tämä on ollut vain tällainen kansallinen käytäntö, joka on toiminut houkuttimena Suomeen kohdistuvalle turvapaikkaturismille ja houkuttimena, jonka perusteella on voinut saada oleskeluluvan tilanteissa, joissa maahan tullut henkilö ei muuten olisi täyttänyt näitä turvapaikan eikä edes toissijaisen suojelun edellytyksiä?

Hyvät edustajat, tämä humanitäärinen suojelu, kuten sanoin, on ollut Suomen kansallinen lupakategoria. Se ei ole mikään ihmisoikeus, eikä sillä ole ollut mitään tekemistä kansainvälisten sopimusten kanssa. Jos edellytyksiä turvapaikkaan tai toissijaiseen suojeluun ei ole, pitää henkilö kansainvälisten sopimustenkin perusteella palauttaa lähtöpaikkaansa. Tätä RKP:n lähes koko eduskuntaryhmän allekirjoittamaa logiikkaa voisi verrata tilantee-

seen, jossa esimerkiksi minä haen vaikkapa aseenkantolupaa eikä sitä minulle katsota aiheelliseksi myöntää — sittenkö minulle pitäisi myöntää joku väliaikainen, toissijainen aseenkantolupa? Ei tietenkään.

Oikeus muuttaa Suomeen ilman laillista lupaa ei ole siis mikään ihmisoikeus. Kansallisella lainsäädännöllä ei pidä luoda eksklusiivisia ohituskaistoja Suomeen jäämiselle. [Jari Myllykosken välihuuto] Keinot, jotka tekevät laittomasta laillista, eivät olisi väärin ainoastaan suomalaista veronmaksajaa kohtaan, vaan antaisivat aivan väärän signaalin tänne pyrkiville ihmisille sekä asettaisivat oikeat pakolaiset eriarvoiseen asemaan. Minun näkemykseni mukaan tämä RKP:n lakialoite liittyy heidän tapaansa kosiskella omia kannattajiaan. Ruotsinkielisen väestön suhteellinen osuus vähenee jatkuvasti, ja nyt on löydetty uusi väylä kosiskella muuta kuin suomenkielistä väestöä.

18.22 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Puhuttaessa humanitaarisesta suojelusta on paikallaan hieman käydä historiaa läpi. Humanitaarinen suojeluhan oli Suomessa tässä aikaisemmassa tunnetussa muodossa voimassa vuosina 2011—2016. 2011 siksi, että silloin korkeimman hallinto-oikeuden tulkinta toissijaisen suojelun määritelmän laajentamisesta tuli voimaan, minkä jälkeen humanitaarisen suojelun kategoria on ollut myös myöntämisperusteissa paljon pienempi. Vuosien 2011 ja 2016 välisenä aikana ratkaistiin 50 567 turvapaikkahakemusta. Näistä humanitaarisen suojelun perusteella oleskeluluvan sai 439 henkilöä, siis 0,8 prosenttiyksikköä. 50 567:stä tällä kriteerillä oleskeluluvan sai 439, ja jos tästä luvusta nyt otetaan pois rauenneet hakemukset sekä myös tämä vuosi 2016, jolloin tämä kriteeri poistettiin, tällä perusteella oleskeluluvan sai 2,5 prosenttia hakijoista, jolloin tulemme siihen lopputulokseen, että vaikka meillä tälläkin hetkellä humanitaarinen suojelu olisi lainsäädännössä, me emme silti välttyisi siltä keskustelulta, jota me täällä käymme, koska raja vedetään aina johonkin. Kaikki eivät saa oleskelulupaa, ja silloin tulee aina se vaikea keskustelu siitä, mitä tehdään heille, jotka saavat kielteisen päätöksen. Kävisimme näitä Jyväskylän tapaisia keskusteluja joka tapauksessa, vaikka humanitaarinen suojelu olisi voimassa.

Sen takia näiden eri maiden välisten erojen suhteen kysymys kuuluukin: mitä on sitten tapahtunut tulkinnassa liittyen [Puhemies koputtaa] tähän toissijaiseen suojeluun, jonka pitäisi kattaa tämä vanha humanitaarisen suojelun kategoria?

18.24 **Ville Tavio ps:** Arvoisa puhemies! RKP:n kansanedustajien tekemässä lakialoitteessa helpotettaisiin turvapaikanhakijoiden oleskeluluvan saantia Suomesta. Perussuomalaisten mielestä turvapaikkapolitiikkaa tulee tehdä kansallisen edun näkökulmasta. On kansallisen etumme mukaista, että emme lisää järjestelmäämme yhtäkään uutta vetovoimatekijää tai uutta väylää, joka lisäisi elintason perässä tapahtuvaa siirtolaisuutta. On edelleen olemassa realistinen riski, että vuoden 2015 kaltainen siirtolaisaalto kohtaa Suomea uudelleen. RKP ilmeisesti pyrkii tekemään kaikkensa, että näin tapahtuisi ja Suomi ajautuisi entistä syvemmälle kansalliseen katastrofiin.

On ikävää, että ruotsinkielistä rahvasta ja ruotsinkielistä identiteettiä puolustamaan perustetusta Suomen ruotsalaisesta kansanpuolueesta on tullut osa vihervasemmistoa. RKP:stä on tullut äänekäs elintasoperusteisen massamaahanmuuton edunvalvoja, joka tahtoo tehdä Suomesta koko maailman sosiaalitoimiston. [Perussuomalaisten ryhmästä: Käsittämätöntä!] RKP:tä on usein moitittu kielipuolueeksi, mutta en tiedä, voiko enää sanoa, että RKP on kielipuolue, sillä RKP:n hallitusten ajamalla linjalla vieraskielisten määrä on

ylittänyt reilusti ruotsinkielisten määrän Suomessa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] Sentään useat maamme isänmaalliset ruotsinkielisetkin ovat jo ymmärtäneet siirtyä perussuomalaisten äänestäjiksi, sillä olemme yhdessä Ruotsidemokraattien kanssa puolueita, jotka puolustavat yhteisiä pohjoismaisia arvoja ja pohjoismaista, vapaata elämäntapaa.

Maahanmuuttoa tulee tehdä hallitusti, suomalaisen yhteiskunnan turvallisuuden etuja silmällä pitäen. Hiljattain kumotun, ylimääräisen humanitäärisen suojeluperusteen palauttaminen takaisin lakiin olisi askel väärään suuntaan. Puheena olevan ylimääräisen suojeluperusteen edellytyksistä ei ole säädetty Euroopan unionin lainsäädännössä eikä pakolaissopimuksessa, vaan sen taustalla oli Suomen oma epäonnistunut ratkaisu, joka onneksi saatiin kumottua hallituksessa perussuomalaisten ansiosta.

18.27 **Anders Adlercreutz r:** Värderade talman! Jos ihmisiltä maailmalla kysyttäisiin, mitkä pohjoismaiset arvot ovat — jotka edustaja Ville Tavio tuossa esitteli — niin sanoisin, että käsitys olisi varmaan aika kaukana siitä, mitä me kuvittelemme, että esimerkiksi ruotsidemokraatit edustavat. Vielä hetki sitten kuvittelin, että perussuomalaisetkin olivat tietyllä etäisyydellä ruotsidemokraateista. Olisi tietenkin hienoa, jos maailma olisi mustavalkoinen: olisi ihmisiä, jotka ovat selkeästi avun tarpeessa, ja ihmisiä, jotka selkeästi eivät ole. Mutta on olemassa se harmaa vyöhyke siinä välillä, johon meidän pitää myöskin ottaa kantaa, varovaisuusperiaatetta noudattaen.

Missä me olemme tänään? Pitkälti hallituksen toimenpiteiden johdosta meillä on yhteiskunnassa iso joukko paperittomia — ihmisiä, joita me emme voi palauttaa mutta jotka ovat yhteiskunnan ulkopuolella. Se on jossain määrin turvallisuusriski, ja jos me antaisimme meidän viranomaisillemme, Maahanmuuttovirastolle, muita työkaluja, tilanne olisi parempi. Jos meillä olisi tilapäiset oleskeluluvat vielä olemassa, se olisi yksi työkalu. Jos meillä olisi humanitäärinen suojelu, joka myöskin on tilapäinen, se olisi toinen työkalu. Tästä on kysymys.

Puhuttiin vetovoimatekijöistä. Tieteellisiä todisteita siitä, että tällaisia oikeasti on, on kohtalaisen vähän. Jos Suomi olisi ollut kohtuuttoman vetovoimainen 90-luvulla, jolloin Euroopassa oli 2,5 miljoonaa pakolaista Jugoslavian kriisin jälkeen, heitä olisi kyllä tänne tullut — mutta eipä tullut. Vuosien 2015—2016 kriisin aikana Ruotsiin tuli 160 000, tänne tuli 32 000. Emme me olleet Ruotsiin verrattuna siinä tilanteessa erityisen vetovoimaisia. [Juho Eerolan välihuuto] Eli uskomus siitä, että vetovoimatekijät ratkaisevat tämän pelin, ei perustu tieteelliseen faktaan tai tilastoihin. [Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jos edustaja haluaa jatkaa, hän voinee siirtyä puhujapönttöön, olkaa hyvä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Kuten kollegaedustaja Biaudet, minäkin olen iloinen siitä, että edustaja Zyskowicz nosti esille sen tosiasian, että Suomen käytännöt suurelta osin poikkeavat muiden Pohjoismaitten käytännöistä. Numerot löytyvät ihan selkeästi tuosta paperista. Mutta ne poikkeavat vuodesta toiseen myöskin täällä Suomessa. Vuonna 2015 hyväksyttiin noin 80 prosenttia irakilaisten turvapaikkahakemuksista. Seuraavana vuonna luku oli ajoittain lähes 15 prosenttia eli huomattavasti matalampi. Tänään se on noin 40. Jos on tällaisia heittoja, on syytä pohtia sitä, ovatko Maahanmuuttoviraston resurssit oikeat, kohdistuuko siihen kenties poliittista ohjausta, mikä on päätösten laadun taso. Keskustelin erään perussuomalaisen

kanssa, joka sattumoisin työskentelee aika paljon näitten asioiden kanssa, ja hän oli sitä mieltä, että näissä on räikeitä virheitä ja että näistä päätöksistä meille koituu suurta harmia tulevaisuudessa — asiat eivät pidä paikkansa, päätöksiä tehdään väärin perustein. Eli kehottaisin, että hallitus katsoo Maahanmuuttoviraston resursointia.

Kun oltiin hallintovaliokunnan kanssa Maltalla ja Sisiliassa Italiassa, EASOn eli Euroopan turvapaikkaviraston — jos sen nyt oikein käännän suomeksi — edustaja oli ihmeissään Suomen tilanteesta: mistä voi johtua, että Suomessa siinä tilanteessa irakilaisten hyväksymisprosentti oli alle 20:n, kun se Euroopassa oli 60—70 prosenttia? Hän kysyi syytä tähän, emmekä me voineet vastata siihen. Kukaan ei varmaan voi vastata siihen. Määrät ovat niin isot, että kyse ei ole enää tilastoharhasta vaan linjasta, joka poikkeaa suuresti yleiseurooppalaisesta. Jos tätä poikkeamaa ei olisi, ehkä tarvetta humanitääriseen suojeluun ei olisi, mutta koska meillä on tällaisia käsittämättömiä heittoja, tarve on ilmeinen. — Kiitos.

18.32 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Jos meillä olisi samanlaiset vetovoimatekijät kuin Virossa, niin todennäköisesti nämä turvapaikanhakijat lähtisivät Ruotsiin ja muualle Eurooppaan. Virossa nimittäin on taakanjaon myötä otettu näitä turvapaikanhakijoita, mutta kaikki ovat todennäköisesti lähteneet sieltä pois, Suomeen suuri osa. Joku vetovoimatekijä siinä on. Suomessahan on maahanmuuttopolitiikka liian löysä, ja siitä seuraa tämmöinen turvapaikkaturismi, jota kaiken maailman seikkailijat käyttävät hyväkseen. Todelliset avuntarvitsijat, naiset ja lapset, missä he ovat? [Ozan Yanar: Te suljette ovet!] Ne ovat siellä leireillä kärsimässä Isiksen ja muitten raiskattavina ja tapettavina. Milloinka edustaja Biaudet tuo esille tämän naisnäkökulman, koska täällä Suomessa tuntuu niitä ongelmia olevan? Luulen, että ne ovat suurempia siellä. Heitä pitäisi auttaa.

Tässä lakialoitteessa on vielä semmoinen tilanne, että kun minä ajoin ylinopeutta, viranomainen otti minulta kortin pois, että napsahti. [Timo Heinonen: Oikein!] — Juuri näin. — Olisiko nyt tämmöisen kielteisen päätöksen saaneelle turvapaikanhakijalle... Jos sitä vertaa tähän lakialoitteeseen, niin minunhan pitäisi saada väliaikaisesti se kortti takaisin, koska minä tarvitsen sitä, jos sitä vertaa tuohon. Jotenkin tuntuu hullulta koko lakialoite.

18.33 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa puhemies! Keskustelemme tässä lakialoitteesta ulkomaalaislain muuttamiseksi koskien humanitäärisin perustein tehtävää suojelua turvapaikkapäätöksissä. Samalla käymme kaiken aikaa yhteiskunnallista arvokeskustelua ja sitä keskustelua, johon pääministeri Sipilä yhdessä eduskuntapuolueiden puheenjohtajien kanssa juuri eilen ehkä hieman poikkeuksellisellakin tavalla peräänkuulutti asiallisuutta ja malttia.

Arvoisa puhemies! On aika lunastaa arvopuheet, joissa ihmisoikeusmyönteisyyttä ja oikeusvaltion periaatteiden noudattamista pidetään tärkeänä. Me vihreässä eduskuntaryhmässä puolustamme oikeusvaltiota ja haluamme, että viranomaisprosessit toimivat sujuvasti ja huolellisesti, mutta valitettavasti nyt näin ei aivan ole, syynä hallituksen turvapaikkalainsäädäntöön pala palalta tekemät tiukennukset. Samaan aikaan Maahanmuuttovirasto Migri on tiukentanut linjauksiaan. Seurauksena on, että aivan oikeista syistä on tarpeen kantaa huolta siitä, tulevatko omissa kotimaissaan hengenvaaraan joutuneiden ihmisten asiat läpikotaisin ja myös hyvin vakavat humanitääriset syyt huomioiden käsitellyksi, loukataanko Suomessa mahdollisesti ehdottomia palautuskieltoja ja lähetetäänkö Suomesta ihmisiä hengenvaaraan.

Arvoisa puhemies! Pakolaisneuvonnan johtava juristi, noin 20 vuotta näiden asioiden parissa työskennellyt Marjaana Laine avasi asiaa tällä viikolla Ihmisoikeuskeskuksen seminaarissa näin: "Hallitus on muuttanut lakeja kiireellä ja ilman vaikutusten ja vaihtoehtojen arviointia. Muutosten yhteisvaikutuksena turvapaikkamenettely ja päätösten taso on romahtanut. Suomessa on aiemmin ollut hyvä turvapaikkamenettely ja päätösten taso. Aiemmin asiantuntevaa oikeudellista neuvontaa ja oikeusapua sai mahdollisimman pian hakemuksen jättämisen jälkeen. Tämä mahdollisti sen, että tunnistettiin kansainvälisen suojelun tarpeessa olevat, esimerkiksi kidutuksen uhrit." Myös taloudelliset kysymykset puoltavat painotusta juuri sinne alkuprosessiin. Kun oikea päätös, olipa se kielteinen tai myönteinen, saadaan mahdollisimman pian, vähentää se kustannuksia ja niitä monia ongelmia, joita meillä tällä hetkellä on.

Hallitus on tehnyt oikeusturvaa heikentäviä lainmuutoksia, jotka keskittyivät alussa etenkin julkisille oikeusaputoimistoille. Siellä ei ollut mitään aiempaa kokemusta turvapaikka-asioista tai hyvin vähän. Samalla erikoistuneiden yksityislakimiesten työ tehtiin taloudellisesti mahdottomaksi, ja tämä kaikki ajoitettiin ajankohtaan, jolloin oikeusturvan tarve olisi ollut huomattava. Viranomaiset ja hallitus sanovat nyt luottavansa siihen, että Migrin mahdollisesti virheelliset päätökset korjataan riippumattomissa oikeusasteissa. On relevantti kysymys, miten tämä turvataan, jos hakijan perusteita ei ole ensinkään saatu selvitettyä kaiken kaikkiaan Migrissä. Selvittämisen taso on huomattavasti laskenut. Jo nyt on tiedossa tapauksia, jotka ovat menneet koko turvapaikkaprosessin läpi, joissa vaino ja erityistarpeet on sivuutettu. Lopullinen kansallinen päätös olisi merkinnyt pakkopalautuksen loukkausta, jossa hakija olisi ollut vaarassa joutua vaikkapa kidutuksen uhriksi. Totean, että YK:n kidutuksenvastainen komitea on myös antanut Suomelle langettavia päätöksiä. Oikeusvaltiossa on valtion ja jokaisen viranomaisen velvollisuus varmistaa, ettei Suomesta palauteta ketään ehdottoman palautuskiellon vastaisesti. Nyt tämä on vaikeampaa kuin ennen.

Arvoisa puhemies! Näissä asioissa ei ole inhimillistä tehdä yhtään väärää päätöstä. Yhdenvertainen ihmisarvo ja elämän arvo on korvaamaton. Näistä syistä edustaja Biaudet'n ja muiden allekirjoittama lakialoite ulkomaalaislain muuttamisesta siten, että lakiin lisätään jälleen 88 a § humanitäärisestä suojelusta, on inhimillinen, oikeudenmukainen, oikeusvaltion periaatteiden mukainen ja siis kannatettava ja tarpeellinen.

18.39 **Ben Zyskowicz kok:** Arvoisa herra puhemies! Vielä pitää palata ensimmäiseen puheenvuorooni sillä tavoin uudesta näkökulmasta, että nämä luvut, jotka ovat edustaja Biaudet'n aloitteessa, ovat varmasti oikeita, mutta en kiinnittänyt huomiota siihen, että ne koskevat kaiken kaikkiaan turvapaikanhakijoita. Jotenkin ajatuksissani luulin, että siinä verrattiin samoja maita keskenään. Eli on ihan selvää, että yksi selitys — en sano ollenkaan, että ainoa selitys — lukujen erilaisuuteen on se, että Ruotsiin on tullut huomattavasti enemmän syyrialaisia turvapaikanhakijoita kuin Suomeen, ja Suomessakin, sikäli kuin tiedän, kaikki syyrialaiset turvapaikanhakijat saavat kansainvälistä suojelua. [Eva Biaudetin välihuuto] Tämä on yksi selitys. Eli en sano, etteikö olisi hyvä selvittää näitä eroja, mihin jo edellisessä puheenvuorossani viittasin, mutta tämä on varmasti yksi selitys, johon en kiinnittänyt riittävästi huomiota, kun niitä lukuja katsoin. Eli kun jatkossa edustaja Biaudet ja muut vertaavat, niin varmasti on relevanttia verrata irakilaisten prosentteja irakilaisten prosentteihin, somalialaisten prosentteja somalialaisten prosentteihin, afganistanilaisten prosentteja afganistanilaisten prosentteihin. — Ja niin kuin edustaja Biaudet välihuudos-

saan totesi, niissäkin on eroja. Jos näin on, ja kun varmasti jonkun verran eroja on, niin on hyvä yrittää perehtyä siihen, mistä syistä nämä erot johtuvat.

Mitä sitten tulee laajemmin tähän keskusteluun, niin haluan lähinnä edustaja Halmeenpään puheenvuoron innoittamana korjata eräitä lähinnä vihreiden ja muun vasemmiston esittämiä vääriä väitteitä, jotka liittyvät tähän turvapaikkakeskusteluun.

Yksi keskeinen väärä väite, jonka puolueen puheenjohtaja Touko Aalto on Facebook-sivuillaan esittänyt, on se, että Suomessa olisi olemassa sellaisia kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneita ja laittomasti Suomeen jääneitä turvapaikanhakijoita, jotka olisivat valmiita palaamaan, mutta he eivät voi palata, koska eivät saa tarvittavia matkustusasiakirjoja tai muita henkilödokumentteja. Tämä on väärä väite. [Anders Adlercreutz: Ei muuten ole!] — Se on väärä väite. [Eva Biaudet: Ei ole! — Anders Adlercreutz: Ministeri sanoi näin tänään!] — Se on väärä väite. Nyt on hyvä tämä todeta hyvin selvästi. Suomessa ei ole ainuttakaan sellaista esimerkiksi Irakista, Afganistanista tai Somaliasta tullutta turvapaikanhakijaa, joka on saanut lainvoimaisen kielteisen päätöksen ja joka ei voisi vapaaehtoisesti palata sen vuoksi, että hän ei saa dokumenttia. [Ozan Yanarin välihuuto] Siis jokainen — ministeri ei sanonut toisin — jokainen näistä maista tullut, joka vapaaehtoisesti on valmis ja halukas palaamaan omaan kotimaahansa, voi palata. Olen tarkistanut tämän ulkomaalaispoliisista, olen tarkistanut tämän IOM:stä, siis kansainvälisestä järjestöstä, joka järjestää vapaaehtoisia paluita, ja tällaisia, jotka ovat valmiita palaamaan mutta eivät pystyisi palaamaan, Suomessa ei ole.

Edustaja Biaudet, tämä ei ole saivartelua, tämä on aivan oleellinen kysymys. Touko Aalto, Li Andersson ja eräät muut ovat väittäneet, että Suomessa olisi ihmisiä, jotka olisivat halukkaita ja valmiita palaamaan mutta puuttuvien dokumenttien vuoksi eivät tosiasiallisesti pysty palaamaan. Tällaisia ihmisiä ei ole. Se on väärä väite. No, entäs jos tällaisia olisi? Jos meillä olisi täällä ihmisiä, jotka ovat saaneet kielteisen päätöksen [Eva Biaudet'n välihuuto] ja olisivat valmiita palaamaan mutta eivät pysty, kun eivät saa dokumentteja, mitäs jos lukisitte lakikirjasta ulkomaalaislain 51 §:n, jossa sanotaan näin: "Suomessa olevalle ulkomaalaiselle myönnetään" — siis ei voida myöntää vaan myönnetään, eli on myönnettävä — "tilapäinen oleskelulupa, jos: 1) häntä ei tilapäisestä terveyssyystä voida palauttaa kotimaahansa, tai 2) hänen paluunsa kotimaahan tai pysyvään asuinmaahan ei ole tosiasiassa mahdollista."

Eli jos meillä olisi tällaisia, jotka haluavat palata mutta eivät tosiasiassa voi esimerkiksi dokumenttien puuttumisen vuoksi, niin heille on myönnettävä tilapäinen oleskelulupa. Se muutos, mikä vuonna 2015 tehtiin, on seuraavassa momentissa: "Oleskelulupaa 1 momentin 2 kohdan perusteella ei myönnetä, jos ulkomaalaisen paluu jää sen vuoksi toteutumatta, että hän ei suostu palaamaan kotimaahansa tai vaikeuttaa paluunsa järjestelyä." Tästä on kyse. Jokainen, joka on valmis vapaaehtoisesti palaamaan, edustaja Biaudet, edustaja Yanar ja muut edustajat, jokainen voi palata. [Eva Biaudet'n välihuuto] Ja älkää antako enää mediassa ja muualla somessa ja muualla sellaista väärää tietoa, että meillä on laittomasti maahan jääneitä, jotka ovat joutuneet jäämään laittomasti Suomeen, koska eivät voi palata, vaikka haluaisivat, kun eivät saa tarpeellisia dokumentteja. Olette sitten vaatineet näille tilapäistä oleskelulupaa, ja kuten äsken siteerasin, niin kaikki tällaiset ihmiset saisivat jo nykyisen lainsäädännön perusteella tilapäisen oleskeluluvan.

No, sitten toinen väärä väite, jota vihervasemmisto ja RKP ja muut ovat levittäneet, on se, että ennen meillä oli sellainen systeemi, että näille ihmisille, jotka jäivät maahan kielteisen turvapaikkapäätöksen saatuaan ja jotka eivät suostuneet palaamaan, ennen annettiin

tilapäinen oleskelulupa. Tämä, että meillä olisi ollut tällainen vanha systeemi, ei pidä paikkaansa. [Eva Biaudet: No ei tietenkään!] Meillä oli tällainen systeemi tasan pari vuotta sen jälkeen, kun korkein hallinto-oikeus keväällä 2013 tulkitsi mainitsemaani 51 §:ää niin, että tämä tosiasiallinen este paluulle on myös se, kun hakija, joka on saanut kielteisen päätöksen, ilmoittaa, että hän ei suostu palaamaan. Tällöin kävi niin, että korkeimman hallinto-oikeuden tulkinnan vuoksi oltiin väliaikaisesti, poikkeuksellisesti, sellaisessa tilanteessa — siis aivan mahdottomassa tilanteessa — että turvapaikanhakijalle, hänen saatuaan kaikissa valitusasteissa kielteisen päätöksen mutta ilmoitettuaan, että minähän en lähde minnekään, jouduttiin, siis tämän lain nojalla jouduttiin, myöntämään tilapäinen oleskelulupa.

Tämä asia korjattiin edellisen hallituksen aikana myös RKP:n ollessa vielä silloin hallituksessa — mikä oli ihan poikkeuksellisen järkevää RKP:ltä, näissä asioissa — ja totta kai tänne lakiin lisättiin momentti siitä, ettei tietystikään anneta tilapäistä oleskelulupaa sellaiselle, joka voisi palata muttei suostu palaamaan. [Eva Biaudet: Ei meidän myötävaikutuksella!] On totta, että RKP oli kriittinen tähän muutokseen, ja sen seurauksena hallituksen pöytäkirjaan laitettiin lausuma, että seurataan tämän vaikutuksia siihen, johtaako se paperittomien määrän kasvuun jne. Näin tämä prosessi meni, eli ei RKP ollut tämän tukena. Siinä edustaja Biaudet'n murina, joka penkistä kuuluu, on varmasti perusteltua.

Mutta se, että meidän vanha systeemi olisi ollut se, että kaikille annetaan, ja sitten 2015 sitä olisi muutettu, ei ole totta. Vanha systeemi oli se, että ei anneta. 2013 korkein hallinto-oikeus teki ratkaisun, joka tulkitsi uudella tavalla 51 §:ää. Tämä väliaikainen olotila oli voimassa parisen vuotta, ja viime vaalikaudella edustaja Räsäsen ollessa sisäministerinä se korjattiin. Eli älkää puhuko paluusta vanhaan järjestelmään, kun näistä asioista puhutte.

Aika kuluu, ja olisi ollut paljon muutakin sanottavaa, mutta puutun lyhyesti vielä tuohon, mitä edustaja Halmeenpää sanoi puheenvuorossaan. Hän korosti erittäin voimakkaasti oikeusvaltioperiaatetta, joka on tietysti tärkeä ja oikea. Yksi elementti oikeusvaltioperiaatteessa ainakin minun tulkintani mukaan on se, että lainvoimaisia oikeuslaitoksen ratkaisuja kunnioitetaan. Jos oikeuslaitos — korkein oikeus, korkein hallinto-oikeus, hallinto-oikeus, hovioikeus — on tehnyt lainvoimaisia ratkaisuja, niitä kunnioitetaan. Niitä noudatetaan, niitä toimeenpanevia viranomaisia ei estellä heidän työssään jne. Eli vetoan vihreisiin, että kun niin vahvasti liputatte oikeusvaltioperiaatteen puolesta, joka mielestäni on hyvä asia, niin ottaisitte huomioon myös sen oikeusvaltioperiaatteen elementin, että lainvoimaisia oikeustuomioistuinten ratkaisuja kunnioitetaan. Jos turvapaikkapolitiikkaa halutaan muuttaa, oikea paikka on todellakin tämä sali. Oikea paikka ei ole lähteä estämään viranomaisten toimintaa.

Ja sanottakoon nyt vielä lopuksi se itsestäänselvyys, että hallitus ei, toisin kuin edustaja Haatainen kyselytunnilla vielä kerran virheellisesti väitti, ole erikseen kriminalisoimassa lähimmäisen auttamista, inhimillistä toimintaa, jossa lähimmäisenrakkaudesta me autamme ihmisiä, jotka ovat vaikeuksissa, vaikka he ovat laittomasti Suomessa. Me annamme heille asumista, me annamme heille ruokaa, me tuemme näiden ihmisten pärjäämistä. Se ei tietystikään ole laitonta, se ei koskaan tule olemaan Suomessa laitonta, ja arkkipiispaa ja pappeja ei olla panemassa vankilaan. Jos sen jälkeen — silloin, kun poliisi täyttää omaa tehtäväänsä ja lähtee näitä ihmisiä palauttamaan — jos siinä tilanteessa asetut esteeksi, siinä vaiheessa ei ole kyse enää lähimmäisenrakkaudesta vaan viranomaisten lainmukaisen toiminnan estämisestä tai haittaamisesta, ja sen tulee olla kiellettyä, ja itse asiassa se pitkälle jo nykylainsäädännönkin nojalla on kiellettyä.

18.49 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on hellyttävää, että edustaja Zyskowicz puhuu lähimmäisenrakkaudesta, ja otan sen ihan tosissani tällä kertaa. Mielestäni oli erityisen tärkeätä, että hän puhui myöskin hazarien tilanteesta Afganistanissa, ja on tärkeää, että me voimme miettiä sitä, mikä se tilanne on ja että meillä on velvollisuuksia niitä ihmisiä kohtaan, joilla on tosi vaarallinen tilanne palata.

Kysymys ei ole nyt siitä, että saivarrellaan jostain pykälästä tai että kuka on päättänyt mitä. Kysymys on siitä, että tällä hetkellä tilanne on sellainen, että on suuri riski, että ihmiset, turvapaikanhakijat, eivät mahdu, meillä on niin tiukka kriteeristö näiden kahden ensimmäisen, turvapaikan ja suojelun, perusteella, että sinne ei mahdu naisia tai ei arvioida tarpeeksi lapsen etua, jos on suuri riski, että joutuu vaaraan, kun pakkopalautetaan.

Toiseksi haluan sanoa, että meillä on tilanteita, joissa ihmisiä on pakkopalautettu, ja se ei ole onnistunut aivan siitä kohteesta riippumatta, koska se vastaanottava maa ei ole ottanut vastaan. Tiedän, että on matkusteltu ympäri maailmaa poliisien kanssa pakkopalautuksissa, mikä todellakaan ei ole sen henkilön vika. Eli mielestäni kannattaa käsitellä näitä ihan oikeasti ja realistisesti eikä [Puhemies koputtaa] esittää tällaisia poikkeus... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vähän turhan pitkä ylitys. Pyritään palaamaan takaisin lähemmäksi minuuttia.

18.51 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz, haluan todeta teille äskeiseen puheenvuoroonne, kun korostin omassa puheenvuorossani oikeusvaltion periaatteiden noudattamista, että eikö meillä ole yhteisymmärrys, että juuri tässä salissa säädämme lait, joita sitten oikeusvaltiossa noudatetaan? Siitä olemme kaiketi samaa mieltä. Mutta haluan todeta, että ei myöskään pidä levittää vähän epäselvällä tavalla harhaanjohtavaa tietoa siitä, että vihreä eduskuntaryhmä haluaisi estää viranomaistoimintaa. Sitä emme halua. Viranomaisten työn on oltava turvallista, ja se pitää saada tehdä rauhassa. Jos tässä joku ei ole luottanut viranomaistoimintaan, eikö se ole hallitus, joka poisti turvapaikan saamisen ehdoista humanitäärisen suojelun, joka on ollut viranomaisten harkinnassa?

18.52 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Zyskowicz otti auttamisen kritisoinnin tässä esille, niin kyllä on pakko ihmetellä hänen puheenvuoroaan siinä mielessä, että sinisten ministeri Terhohan tällä oikein brassaili tiedotustilaisuudessa budjettiriihen yhteydessä. Tämä ei ole meidän kuvitelmaamme vaan teidän hallituksenne ministerin ilmaisu. Siinä mielessä minusta on kummallista, että tämä jotenkin käännetään meitä vastaan.

Toinen asia, joka liittyy tähän oikeusvaltioon: On hyvin tärkeää myös, että hakemukset käsitellään loppuun asti. Eli jos henkilöllä on työperäinen oleskelulupahakemus vireillä, niin häntä ei pidä hakea palautettavaksi, pakkopalautettavaksi. Näihin pitää myös kiinnittää huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Zyskowicz. — Tässä vaiheessa näköjään tulee lisää.

18.53 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Biaudet'lle: Ei ole kyse saivartelusta. Jos te sanotte, että kun henkilöä pyritään pakkopalauttamaan ja se ei onnistu, niin se ei ole asianomaisen henkilön vika — totta kai se on hänen vikansa, hän olisi voinut palata vapaaehtoisesti, ja se olisi erinomaisesti onnistunut. Ymmärtäkää nyt se ero: vapaaehtoinen paluu on mahdollista, pakkopalauttaminen monissa tilanteissa on mahdotonta, kuten hyvin tiedämme.

Edustaja Yanarille: on totta, että hallituksen kirjauksissa tai ministeri Terhon esiintymisissä on voinut olla tulkinnanvaraisuutta, mutta sen jälkeen kun kaikki johtavat tekijät tässä asiassa — pääministeri, sisäministeri, sisäministeriön kansliapäällikkö — pienemmistä tekijöistä, kuten Zyskowiczista, puhumattakaan, olivat todenneet, että kukaan ei ole kriminalisoimassa auttamista, niin kyllä tämä totuus olisi pitänyt uskoa eikä jatkaa väärien tietojen levittämistä.

18.54 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tietenkin, kun kulttuuri- ja Eurooppa-asioista vastaava ministeri nostaa tämän budjettiriihen kärkiaiheeksi, silloin sopii kysyä, mikä siinä tapauksessa sitten muuttuu suhteessa nykytilaan, koska tästä nostamisesta oli varmaan sovittu hallituksen sisällä. Edustaja Zyskowicz tuossa totesi aikaisemmin, että tietenkin viranomaisten vastustaminen on rikollista, niin kuin se on tänään jo. Eli jotain muutosta tähän te olette nyt ilmeisesti sopineet, ja meidän tehtävämme on sitten kaiketi kysyä, mistä on kysymys, jos Eurooppa-asioista ja kulttuurikysymyksistä vastaava ministeri nostaa sen budjettiriihen kärkiteemaksi.

18.55 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Varmasti tämä ei ollut budjettiriihen kärkiteema, mutta on jollekin ryhmälle saattanut olla hyvin tärkeätä. Oli kyse siitä, että nyt selvitetään, tulisiko erikseen kriminalisoida laittomasti maassa olevien henkilöiden kohdalla viranomaisten toiminnan estäminen. Sitä selvitetään. Itse en ole lainkaan vakuuttunut siitä, että se tulisi erikseen kriminalisoida, koska — kuten edustaja tässä totesi — meillä on olemassa jo säädökset haitanteosta virkamiehille, meillä on olemassa niskoittelusäädökset samassa rikoslain luvussa. En ole ollenkaan vakuuttunut siitä, että tässä tarvitaan erityistä sääntelyä.

Edustaja Yanarin puheenvuorosta olisin todennut, että mielestäni hän toi tärkeän pointin esiin, josta olen samaa mieltä: jos henkilöllä on meneillään työperusteiseen lupaan perustuva prosessi, ei ole mieltä, että hänet käännytetään tämän kielteisen turvapaikkapäätöksen vuoksi, vaan on asianmukaista odottaa tämän prosessin loppuunsaattamista. [Eva Biaudet: Sellaista on tapahtunut!]

18.56 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Siitä, miten tätä työlupaa voitaisiin käyttää turvapaikkapolitiikan jatkeena: elikkä kun ei ole oikeutta turvapaikkaan, niin haetaan sitten työlupaa, että saadaan oleskeluoikeutta, ja siinähän on taas automaatti muutaman kuukauden ilmaiseen sosiaaliturvaan. Milloin tämä sosiaaliturva-automaatti loppuu?

Mitä tulee ministeri Terhon puheisiin, niin pääministeri Sipilähän totesi jossain vaiheessa, että Terhon puheita ei tarvitse ottaa erityisen vakavasti. Eiköhän se kertonut meille kaikille, mistä siinä on kysymys.

Itse haluaisin nostaa esille tämän merkillisyyden, mikä liittyy näihin turvapaikanhakijoihin, joiden kansalaisuus tai henkilöllisyys ei ole tiedossa. Siitä huolimatta, että turvapaikkaa nuori mies hakee ilman asiapapereita ja syntymäpäiväksi ilmoitetaan 1.1., löytyy

merkkivaatteita ja älypuhelin tai vaihtoehtoisesti nimiä ja henkilöllisyyksiä useampaankin eri lähtöön. Voidaan siis perustellusti esittää epäilys siitä, kuinka aito tämä asiapapereiden puute tosiasiassa on. Mitä keinoja meillä voisi olla hänen henkilöllisyytensä selvittämiseen, esimerkiksi lain säätämiseen sen matkapuhelimen takavarikoimisesta ja sisällön selvittämisestä, että saadaan selville, kenestä on kysymys?

18.57 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz on kadonnut. Hän ei ole paikalla, mutta olisin lukenut hänelle Talouselämän sivuilta löytämäni uutisen, jossa referoidaan hallituksen budjettineuvotteluiden pöytäkirjamerkintää, jossa puhutaan juuri tästä kriminalisoinnista. Tässä sanotaan, että "täsmennetään laittoman maassa oleskelun edistämisen, esimerkiksi majoittamisen tai piilottelemisen, kriminalisointia koskevaa lainsäädäntöä", ja tämä on jäänyt todella epäselväksi monelle. Kyseisen illan A-studiossa ministeri Risikkokaan ei oikein osannut sanoa, mistä oikein on kyse, niin että kyllä tämä on hallituksen tiedotuksellinen fiasko, mitä tässä on tapahtumassa. Muistetaan, että vielä pari vuotta sitten pääministeri Sipilä oli tarjoamassa omaa asuntoaan ihmisille, jotka hakevat turvaa Suomesta. [Puhemies koputtaa] Tässä on aikamoinen dilemma käynnissä... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

18.58 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minustakin on ihan aiheellista kysyä, mitä hallitus ajaa ja voiko oppositiolla olla luottamusta siihen, että hallitus ei jatka perussuomalaista Nuivan manifestin ulkomaalaispolitiikkaa ja turvapaikkapolitiikkaa. Täällä myös perussuomalaiset ovat vakuuttaneet, että hallitus on toteuttanut sellaista politiikkaa, ja on tuntunut siltä, että kokoomus ja keskusta ovat ikään kuin antaneet tämän alueen kokonaan perussuomalaisille heidän ollessaan hallituksessa ja nyt sille heitä jatkavalle ryhmälle, jotta ne saavat tehdä rauhassa kaikki muut, heidän mielestään tärkeämmät päätökset. Joten ehkä ei ole kovin kummallista, että luottamus ei ole hirveän vahvaa, mutta toivomme parempaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

18.59 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Humanitäärisen suojelun kategoria tosiaan poistettiin ulkomaalaislaista perussuomalaisten vaatimuksesta viime vuonna, ja se oli täysin oikea päätös eduskunnalta, sillä silloin suomalaista turvapaikkakäytäntöä muutettiin vastaamaan verrokkimaitamme. Humanitäärinen suojelu oli tosiaan Suomen oma kansallinen lupakategoria.

Kuten tänään on useaan kertaan täällä todettu, on erittäin tärkeää, että Suomen vetovoimatekijät eivät ole ainakaan suurempia kuin muissa Euroopan maissa. Vuoden 2015 turvapaikkakriisissä Suomeen tuli tosiaan yhteensä 32 476 turvapaikanhakijaa. Se oli noin kymmenen kertaa enemmän kuin aiempina vuosina. Suurin osa näistä hakijoista tuli Suomeen läpi koko Euroopan. Heidän reitillään oli useita turvallisia maita. He olisivat voineet tehdä niissä turvapaikkahakemuksen. On herännyt perusteltu kysymys sekä täällä eduskunnassa että myös kansalaisten keskuudessa, miksi näin tapahtui. Jokainen voi tätä itse omana työnään pohtia.

Arvoisa puhemies! Meidän turvapaikkakäytäntöjemme tulee nauttia kansalaisten luottamusta. Kuten keskustelussa on tänään todettu, myös tilapäisen oleskeluluvan myöntäminen kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille olisi jälleen uusi vetovoimatekijä, jota edus-

kunnan ei ehdoin tahdoin kannata luoda. Se on Suomen kansallinen etu, että näin ei tapahdu, vaikka vihervasemmisto ja RKP sitä toivovatkin. Humanitäärisen suojelun kategorian poistaminen ulkomaalaislaista oli aikanaan täysin oikea ratkaisu, enkä kannata edustaja Biaudet'n tekemää lakialoitetta. Sitä vastoin kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden piilottelu viranomaisilta tulee kriminalisoida pikaisesti, ja kehotankin sen tiimoilta hallitusta ripeisiin toimenpiteisiin.

19.01 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Eilen todella kaikki puoluejohtajat tekivät, voisi sanoa, historiallisen yhteisen ulostulon, missä he esittivät vetoomuksen rauhallisen, tosiasioihin perustuvan ja kunnioittavan keskustelun puolesta. Toivoisin, kun tässä tästä aihepiiristä keskustellaan, että todella kykenisimme toimimaan niin kuin eilen myös kaikki puoluejohtajat esittivät.

Ja keskusteltaessa nyt tästä humanitäärisestä suojelusta tai niistä haasteista, jotka liittyvät kielteisen turvapaikkapäätöksen ja lainvoimaisen maastapoistamispäätöksen saaneisiin ihmisiin, on pakko todeta, että ei pidä antaa väärää todistusta, että jotenkin kaikki haasteet poistuisivat, jos meillä olisi vielä vanha lainsäädäntö voimassa tai jos me esimerkiksi laajentaisimme tilapäisen suojelun kategoriaa. Me joka tapauksessa olemme tilanteessa, jossa kaikki Suomesta turvaa hakevat eivät oleskelulupaa saa, jolloin kysymykseen tulee, että he joko palaavat itse tai heidät palautetaan, ja aina kun joudutaan turvautumaan niin kutsuttuihin pakkopalautuksiin, niin se ei ole varmasti kenenkään mielestä se toivottava tie. Muistuttaisin nyt vielä siitä, että humanitäärisen suojelun perusteella oleskelulupia sai — riippuen hieman laskutavasta — maksimissaan tuommoiset 2,5 prosenttia hakijoista. Ja kun katsotaan, että meillä tälläkin hetkellä on tuhansia ihmisiä, jotka saavat kielteisen päätöksen, niin heistä kaikki eivät olisi saaneet oleskelulupaa humanitäärisellä perusteella, jolloin kävisimme sitä samaa keskustelua, jota me nyt käymme esimerkiksi näiden Jyväskylän tapausten osalta. Tämä on nyt hyvä rehellisesti todeta, jotta ei myöskään anneta väärää kuvaa siitä, että tällä asialla nyt jotenkin kaikki ongelmat poistuisivat. Senpä takia esittäisin [Puhemies koputtaa] uudestaan...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän edustajaa siirtymään puhujapönttöön, jos hän aikoo jatkaa.

Siirryn pönttöön. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Kun tätä aihepiiriä jatkan, niin esittäisin saman kysymyksen kuin jo aikaisemmin näitä asioita käsiteltäessä, että olisi syytä nyt Suomessa teettää puolueeton arvio niistä lainsäädännön muutoksista, joita esimerkiksi ulkomaalaislakiin olemme tehneet, suhteessa turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan ja suhteessa niihin kansainvälisiin sitoumuksiin, jotka Suomella on. Tämän perusteella pystyttäisiin arvioimaan, onko kohtuuttomia eroja esimerkiksi suhteessa siihen, miten Suomesta eri kansallisuudet saavat turvaa suhteessa muihin maihin, mitä edustaja Biaudet täällä hyvin kävi läpi.

Sen sijaan en kannata sitä, että keskustelussa mennään siihen, että annamme väärää todistusta tiettyjen toimenpiteiden vaikutuksista, kuten esimerkiksi tämän humanitäärisen suojelun, joka todella oli Suomen omaa lainsäädäntöä aikoinaan siis sen takia, että toissijaisen suojelun kategoriaan ei katsottu kuuluvan niin paljon ihmisiä kuin tänä päivänä kuuluu. Kun sitten korkein hallinto-oikeus todella 2011 omassa ratkaisussaan laajensi toissijaisen suojelun kategoriaa, niin syntyi tilanne, että sen jälkeen vanhan humanitäärisen suo-

jelun perusteella oleskeluluvan sai todella harva. Tämä oli myös yhtenä perusteena sille, minkä takia hallitus sitten aikoinaan toi tämän humanitäärisen suojelun poistamisen, kun katsottiin, että keskeisimmiltä osiltaan ne vastaavat toisiaan ja suurin osa niistä ihmisistä, jotka olisivat saaneet ennen oleskeluluvan humanitäärisellä perusteella, saa sen tänä päivänä toissijaisen suojelun perusteella.

Silloin esitimme, että heille, jotka ovat aikaisemmin saaneet vanhan lainsäädännön pohjalta humanitäärisellä suojelulla oleskeluluvan, annettaisiin myös seuraava jatkolupa vielä vanhan lain perusteella, koska he ovat pahiten väliintippujia, koska heiltä lähti tavallaan suojelun peruste alta pois. Ja heitä muistaakseni oli noin 170 henkilöä, jotka aikaisemmin ovat saaneet siis humanitäärisellä suojelulla oleskeluluvan, joko yhden vuoden luvan tai sitten sen seuraavan jatkoluvan, 4 vuotta. Heidän suojeluperusteensa olisivat sitten edelleen tulleet ratkaistuiksi vanhan lain perusteella. Se olisi ollut järkevää, se olisi ollut sosiaalisesti oikeudenmukaista, ja sen jälkeen heistä eteenpäin oltaisiin sitten menty tällä uudella käytännöllä.

Sitten vielä muutama sana tästä tilapäisestä oleskeluluvasta, joka myös paljon puhuttaa. On hyvä siinäkin muistaa, että Suomessa aikaisemmin todella ei ollut sellaista suojelutyyppiä, missä henkilö, mikäli hän itse ei halua palata, saisi automaattisesti oleskeluluvan, vaan todella tässäkin asiassa lainsäädäntöä jouduttiin muuttamaan korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun jälkeen, jossa todettiin, että itsessään se, että henkilö kieltäytyy itse palaamasta, antaa perusteen tälle tilapäiselle oleskeluluvalle, minkä jälkeen sitten keväällä 2015 tätä lakia muutettiin siten, että todettiin, että mikäli maasta poistaminen estyy sen takia, että henkilö itse ei halua palata, niin tämä ei ole kuitenkaan syy tähän tilapäiseen oleskelulupaan.

On hyvä käydä nämä prosessit läpi ja se historia, ettemme myöskään anna täällä vääriä todistuksia siitä, miten lainsäädäntö on aikaisemmin kehittynyt.

19.07 **Ozan Yanar vihr:** Arvoisa puhemies! Pakko aivan aluksi kiittää RKP:tä tästä aloitteesta ja myös siitä, että te olette pitäneet koko tämän kauden ihmisoikeuksien puolta. Te olette puhuneet haavoittuvassa asemassa olevista ihmisistä ja esittäneet huoltanne. Kiitos siitä tälleen julkisesti ja kiitos myös niille edustajille koko salissa, jotka ovat samoja asioita puhuneet ja pitäneet ääntä. Sitä näinä aikoina tarvitaan.

Minusta on tarpeen keskustella siitä, mitkä ovat reunaehdot sille, että Suomesta saa turvapaikan. Mielestäni humanitääriset syyt kuuluvat niihin, luonnollisesti. Minusta on jopa outoa, että suurin osa sosiaalidemokraateista tämän kauden aikana äänesti tämän lain poistamisen puolesta. Se on outoa, se on todella todella jännä, että sosiaalidemokraatit tässä asiassa eivät olleet laillisen maahantulon puolella.

Suomessa on maahanmuuttajiin pakkomielteisesti suhtautuvia poliitikkoja. Se ei yllätä ketään. Me olemme monia käsittämättömiä ulostuloja nähneet, ja heille ei mikään riitä. He puhuvat kiristyksistä, he puhuvat siitä, että on monia vetovoimatekijöitä. Heille ei riitä näiden asioiden kiristäminen, ja se ei yllätä ketään. Mutta jos puhutaan maahanmuuton hallittavuudesta, niin juuri laillisten keinojen luominen ja reiluus ovat avainasemassa. Siksi kannatan lämpimästi hyvien, laillisten keinojen luomista. Se on reilua myös hakijan kannalta, ja otetaan myös muunlaiset syyt turvapaikkaprosessissa huomioon.

19.10 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Pidän edustaja Biaudet'n ja muiden RKP:n edustajien aloitetta hyvin perusteltuna. Pakolaisneuvonnan johtava juristi Marjaana Laine

tällä viikolla seminaarissa totesi: "Hallitus on muuttanut lakeja kiireellä ilman vaikutusten ja vaihtoehtojen arviointia. Muutosten yhteisvaikutuksena turvapaikkamenettelyn ja päätösten taso on romahtanut. Suomessa on aiemmin ollut hyvä turvapaikkamenettely ja päätösten taso. Aiemmin asiantuntevaa oikeudellista neuvontaa ja oikeusapua sai mahdollisimman pian hakemuksen jättämisen jälkeen. Tämä mahdollisti sen, että tunnistettiin kansainvälisen suojelun tarpeessa olevat, esimerkiksi kidutuksen uhrit. Hallitus teki oikeusturvaa heikentävät lainmuutokset, joista yksi oli, että alkuvaihe keskitettiin julkisille oikeusaputoimistoille, joilla ei ollut tästä asiasta kokemusta eikä asiantuntemusta."

Eli olemme altistaneet suomalaisen yhteiskunnan ja turvapaikanhakijat sille, että Migrissä tehdään vääriä päätöksiä, ja luotetaan siihen, että ylemmät oikeusasteet sitten korvaavat ne. Kaiken kaikkiaan viranomaisten harkintavaltaa hakijan eduksi on kavennettu. Mielestäni erityisesti tällaisessa tilanteessa olisi tarpeen tällainen tavallaan väliluokka, että humanitaarisista syistä voidaan myöntää oleskelulupa, vaikka varsinaista turvapaikkaa ei myönnettäisikään. Sen lisäksi mielestäni Suomessa olisi syytä helpottaa sitä, että tänne tultaisiin töihin myös Euroopan ulkopuolelta. Me pidämme aivan kunniallisena sitä, että suomalaiset kautta historian ovat pyrkineet töihin myös muihin maanosiin. Aivan samalla tavalla [Puhemies koputtaa] on aivan kunniallista myös muista maanosista pyrkiä Suomeen ja Eurooppaan töihin.

19.12 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies! Haluan vielä ehkä hiukan toistaa, koska tässä on keskusteltu niin monesta asiasta. Lakialoitehan koskee nimenomaan sitä haastetta ja ongelmaa, että tällä hetkellä Suomen myönteisten lupien määrät ovat täysin vastakkaisia peilikuvia muiden Pohjoismaiden positiivisista luvista. Jos vertaa esimerkiksi Tanskaan, joka on tunnetusti aika kovan turvapaikkapolitiikan maa, niin siellä on vuonna 2016 annettu 72 prosenttia myönteisiä, kun meillä 27. Se tarkoittaa sitä, että meillä nyt kynnys näyttää nousseen tämän toissijaisen suojelun tai turvapaikan edellytyksiin, jotta ne täyttyvät. Se on erittäin korkea. Se on itse asiassa se clou, miten se ratkaistaan. Voidaan varmaan päästä eteenpäin monin tavoin, mutta ajattelen, että olisi helpointa palauttaa tämä kolmas kategoria.

On hyvä muistaa, että esimerkiksi sukulaisten sieppaukset, hakijaan kohdistuvat vakavat väkivallanteot tai kidutus tai toistuvat uhkaukset eivät Migrin tulkinnan mukaan muodosta perustetta tänään suojelun myöntämiselle. Myös ilman huoltajaa tulleet alaikäiset turvapaikanhakijat saavat kielteisiä päätöksiä perheenjäsenten huolenpitoon vedoten, vaikka perheenjäseniä ei ole mahdollista jäljittää. Esimerkiksi turvapaikanhakijoiden kotimaan heikentynyttä turvallisuustilannetta ei ole pidetty perusteena tiukan soveltamiskäytännön muuttamiselle. Tässä itse asiassa on se clou, ja tässä on yksi ratkaisuehdotus, jota toivon eduskunnan harkitsevan. — Kiitos.

19.14 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Äskeisessä puheenvuorossani unohdin todeta, että tämä, mihin edustaja Biaudet viimeisessä puheenvuorossaan viittasi, on juuri näin, ja on varmasti järkevää tehdä tätä selvitystyötä, minkä takia Suomessa tiettyjen kansallisuuksien osalta esimerkiksi hyväksymisprosentit tai hylkäämisprosentit ovat valtavasti erilaisia verrattuna muihin verrokkimaihin. Koko sen keskustelun ideahan jo aikaisemmin Euroopan tasolla lähti siitä, että tarvitsemme Euroopassa yhteneviä käytänteitä, yhtenevää politiikkaa, jotta jokin toinen maa ei ole valtavan erilaisessa asemassa kuin jokin toinen maa. Nyt kuitenkin näemme, että vaikka olemme pyrkineet koko ajan yhtenäi-

siin käytänteisiin, niin sitten arjen tasolla näin ei kuitenkaan ole toteutunut. Suomellehan hyvät verrokkimaat esimerkiksi turvapaikkapolitiikassa ovat muut Pohjoismaat. Tätä on varmasti syytä käydä tarkkaan läpi, minkä takia meillä myönteisten päätösten prosentit eroavat muista Pohjoismaista, varsinkin kun verrataan eri kansallisuuksien sisällä.

Sen vielä totean tähän loppuun, kun edustaja Yanar hieman syytti, että olemme jotenkin sydämettömiä, kun esimerkiksi hyväksyimme humanitäärisen suojelun kategorian poistamisen. Muistuttaisin kuitenkin, että esitimme silloin juuri sitä, että niille, ketkä olivat tässä väliinputoajina, noin 170 henkilöä, olisi vielä myönnetty oleskelulupa vanhan lain perusteella.

Sitten toisekseen on hyvä todeta edelleen se, että vaikka meillä tämä humanitäärinen suojelu olisi edelleen voimassa, niin ainoastaan noin 2,5 prosenttia hakijoista saisi sillä perusteella oleskeluluvan, ja sitten kysymme, että mitäs sen jälkeen, mitäs niille lopuille sitten tehdään. Tähän voitte sitten vastata.

19.16 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Haluaisin ainakin loppupuolella keskustelua vielä todeta, että pidän kieltämättä hieman erikoisena edustaja Yanarin äsken pitämää puheenvuoroa siitä, että turvapaikanhakijoille tulisi luoda lisää laillisia reittejä ja mahdollisuuksia oleskella Suomessa. Sitä vain ajattelin, että eduskuntahan Suomen lait säätää ja viranomaiset ja tuomioistuimet sitten tulkitsevat ja toimeenpanevat niitä parhaan taitonsa ja kykynsä mukaan. Jos ja kun osalla puolueista epäilemättä on erilaisia käsityksiä siitä, mikä on tarkoituksenmukaista maahanmuuttopolitiikkaa, niin siitä on tietysti tärkeää keskustella täällä eduskunnassa, ja olen siitäkin samaa mieltä, että mahdollisimman asiallisesti, totta kai. Sellaistahan demokratia ainakin parhaimmillaan on ja sen tulee olla. Mutta niin kauan kuin nykyinen lainsäädäntö on voimassa, sen mukaan viranomaisten on tietenkin myös toimittava, ja tämä koskee myös kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden maasta poistamista.

Arvoisa puhemies! Kaipaisin myös hallitukselta sen jo kauan sitten lupaamaa selvitystä maahanmuuton kokonaiskustannuksista. Sekin auttaisi meitä kansanedustajia ja päättäjiä tekemään johtopäätöksiä siitä, onko meidän nykyinen käytäntömme mahdollisesti liian antelias ja liittyykö siihen vetovoimatekijöitä, joita turvapaikkapolitiikassa ja maahanmuuttopolitiikassa ja sen muutoksissa tulisi myöhemmin huomioida.

19.17 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Kaksi asiaa:

Ensinnäkin nykyinenkään laki ei mitenkään velvoita viranomaisia ryhtymään pakkopalautukseen tapauksissa, joissa kielteisen päätöksen saanut turvapaikanhakija on työlupaprosessissa. Eli kun ministeriö tässä asiassa järkeistäisi ohjeita nykyisestä, voitaisiin päästä järkevämpään ja inhimillisempään käytäntöön.

Toinen asia on sitten se, mitä edustaja Savio sanoi: Meidän tehtävämme on täällä säätää lakeja. Yksi toinen lakialoite tämän edustaja Biaudet'n ja muiden RKP:n edustajien lakialoitteen lisäksi, jota pidän hyvin perusteltuna, on aloite — ensimmäiset allekirjoittajat ovat edustajat Kontula, Rehn-Kivi, Vartiainen, Emma Kari ja Tuppurainen — jossa esitetään, että tästä työvoiman saatavuusharkinnasta luovutaan työlupaharkinnassa. Tämä myös olisi askel helpottamaan sitä, että Suomeen voi tulla töihin. Sitähän me tarvitsemme. Me tiedämme kaikki nämä uhkakuvat kestävyysvajeesta ja siitä, että eläkkeiden maksaminen tulevina vuosina ja vuosikymmeninä on kansantaloudelle liian raskas taakka. Sitä varten me tarvitsemme tänne ihmisiä töihin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Yanar, varsinainen puheenvuoro. — Ehkä selvennykseksi totean tässä yhteydessä, että siinä vaiheessa, kun edustaja pyytää vastauspuheenvuoroa ja jäljellä on listassa vain yksi varsinainen puheenvuoro, joka sekin käytetään paikan päältä, myönnän mieluusti ensin nämä siinä järjestyksessä, että ensin varsinaiset ja sen jälkeen se vastauspuheenvuoro. — Nyt, edustaja Yanar, on puheenvuoro teillä.

19.19 **Ozan Yanar vihr:** Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Saviolle lyhyesti voisi sanoa, että äskeinen puheenvuoronne oli aika kuvaava perussuomalaisten ajattelutavalle. Jos me mietimme, mikä on hallittua maahanmuuttoa, niin se on juuri sitä, että ihmiset laillisesti pääsevät maahan, pystyvät hakemaan erilaisin perustein turvapaikkaa. Toki perussuomalaisten agendallahan on tällainen maahanmuutto, jossa kukaan ei tyyliin saisi täältä mitään oleskelulupaa, tai ainakin kuulostaa välillä karkeasti sanottuna siltä.

Kun puhutaan ihmistä, jotka ovat hädänalaisia, niin me olemme ehdottaneet monia asioita. Me olemme sanoneet, että kiintiöpakolaisten määrää pitää nostaa, ja on monia muitakin keinoja, mutta mihinkään te ette suostu. Te leikkaatte kehitysavusta — tai itse asiassa te ette leikkaa tällä hetkellä, vaan leikkasitte vielä muutama kuukausi sitten, kun olitte hallituksessa. Minä en ole vieläkään ymmärtänyt, mikä on reilua perussuomalaista maahanmuuttopolitiikkaa. Ihmisiä ei auteta missään. Niistä rahamääristä, joilla maat voisivat voimaantua, leikataan. Tässä vallitsee valtava ristiriita. Minä mieluummin loisin Suomeen reilut säännöt, joilla Suomi katsoo läpi, ketkä tarvitsevat turvapaikkaa, otetaan niitä ihmisiä, jotka tarvitsevat turvapaikkaa, ja sitten olisi reilu järjestelmä, jossa me kaikki voisimme jatkaa meidän hyvää elämäämme tässä hienossa maassa.

19.21 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Tätä keskustelua nyt ei ehkä tarpeettomasti kannata pitkittää, mutta tietysti tässä nyt kaikille kuulijoille ja seuraajille varmaan on selvää, että perussuomalaisten ja vihreiden näkemykset maahanmuuttopolitiikasta poikkeavat varsin selvästi toisistaan. Me ehkä ajattelemme niin, että näitä kustannuksiakin pitää tarkastella ihan samalla tavalla kuin valtion menojen kaikkia muitakin momentteja, ja juuri sitäkin varten pyysin, että hallitus mahdollisimman nopeasti antaisi meille tämän selvityksen maahanmuuton kokonaiskustannuksista.

En halua missään tapauksessa, että kellekään jää sellainen vaikutelma, että perussuomalaiset eivät haluaisi, että Suomeen tulee lainkaan ulkomaalaisia. Jos Suomeen tulee ulkomaalaisia esimerkiksi työhön, se on aivan ymmärrettävää, varsinkin niissä tapauksissa, jos Suomesta ei löydy riittävää osaamista tiettyihin työtehtäviin. Mutta me emme kuitenkaan halua myöskään sitä, että tätä meidän järjestelmäämme voitaisiin väärinkäyttää. Se on aivan selvää, että asiallisin perustein Suomessa oleskelu on suotavaa, ja jos viranomaiset ovat antaneet esimerkiksi kielteisiä päätöksiä turvapaikanhakijoille, niin nekin sitten täytyy hyväksyä ja silloin hakijoiden täytyy poistua maasta tai heidät täytyy täältä poistaa.

Mutta mahdollisimman asiallista keskustelua mielellään käydään, ja ymmärrän kyllä, että nämä näkemyserot eivät tämän yhden istunnon aikana varmaan tasoitu. Hyvää keskustelua tänäänkin on kuitenkin mielestäni käyty.

19.23 **Ozan Yanar vihr:** Arvoisa puhemies! Jotta viimeinen sana ei jäisi edustaja Savion puheenvuoroksi, voisin sanoa, että peräänkuulutan myös maahanmuuton hyötyjen tarkastelemista. Tämmöinen retoriikka maahanmuuttajien kustannuksista on teidän viljelemään-

ne, ja peräänkuulutan myös hyötyjen katsomista läpi. Suomessa on monia aloja varsinkin pääkaupunkiseudulla, jotka eivät millään pärjäisi ilman maahanmuuttajien kontribuutiota, ja ehkä voisi lopettaa tämän koko keskustelun siihen, että maahanmuuttajataustaiset rakentavat tätä maata yhtä lailla. Me emme ole mikään erillinen ulkopuolinen osa tätä yhteiskuntaa, vaan olemme yhtä suomalaisia. Rakentakaamme tätä hienoa maata kaikki yhdessä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

19. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 8.9.2017 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.24.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola